

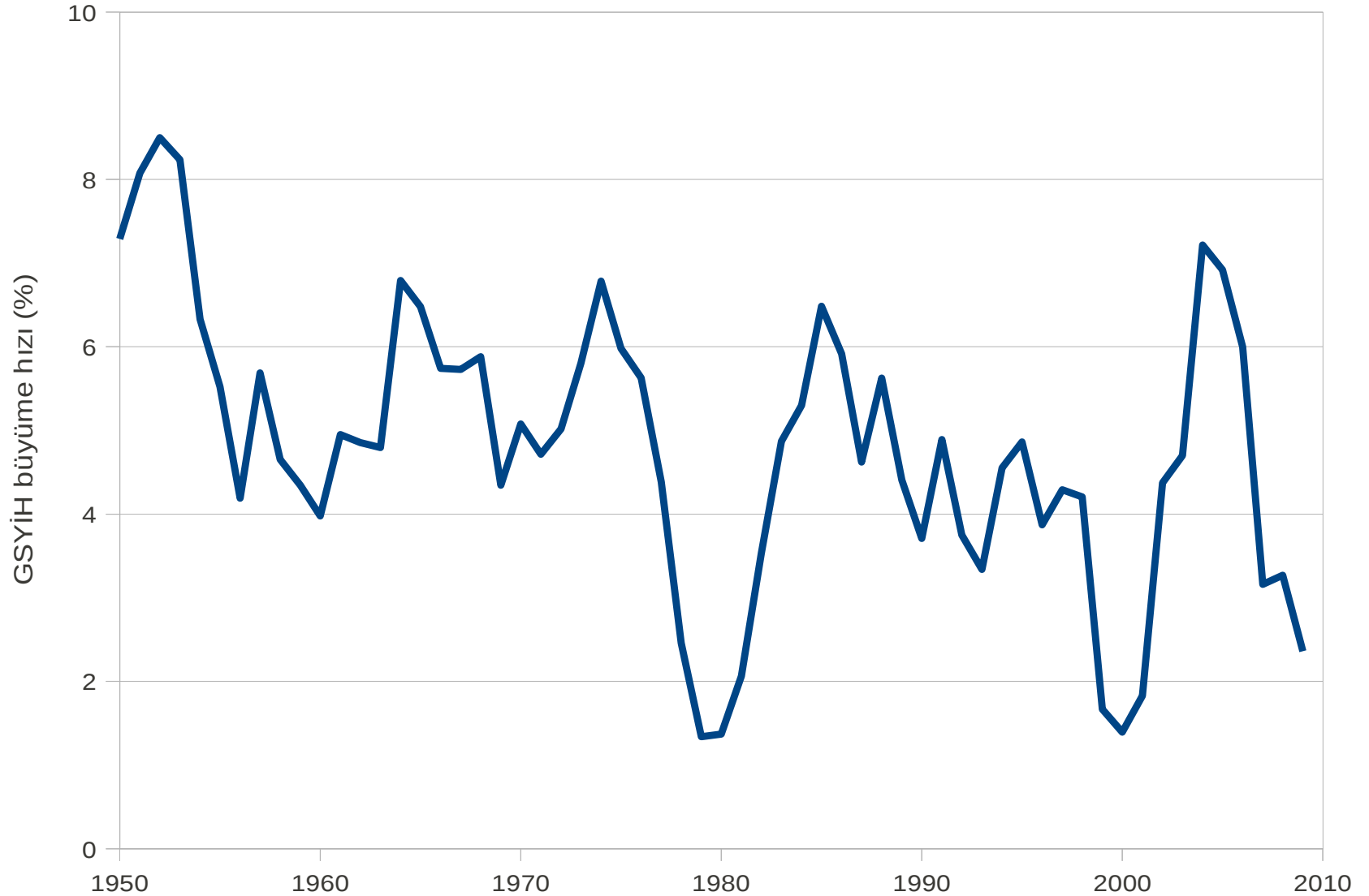
Uluslararası Üretim Zincirlerinde Dönüşüm ve Türkiye'nin Konumu

Erol Taymaz (ODTÜ)
Ebru Voyvoda (ODTÜ)
Kamil Yılmaz (KÜ)

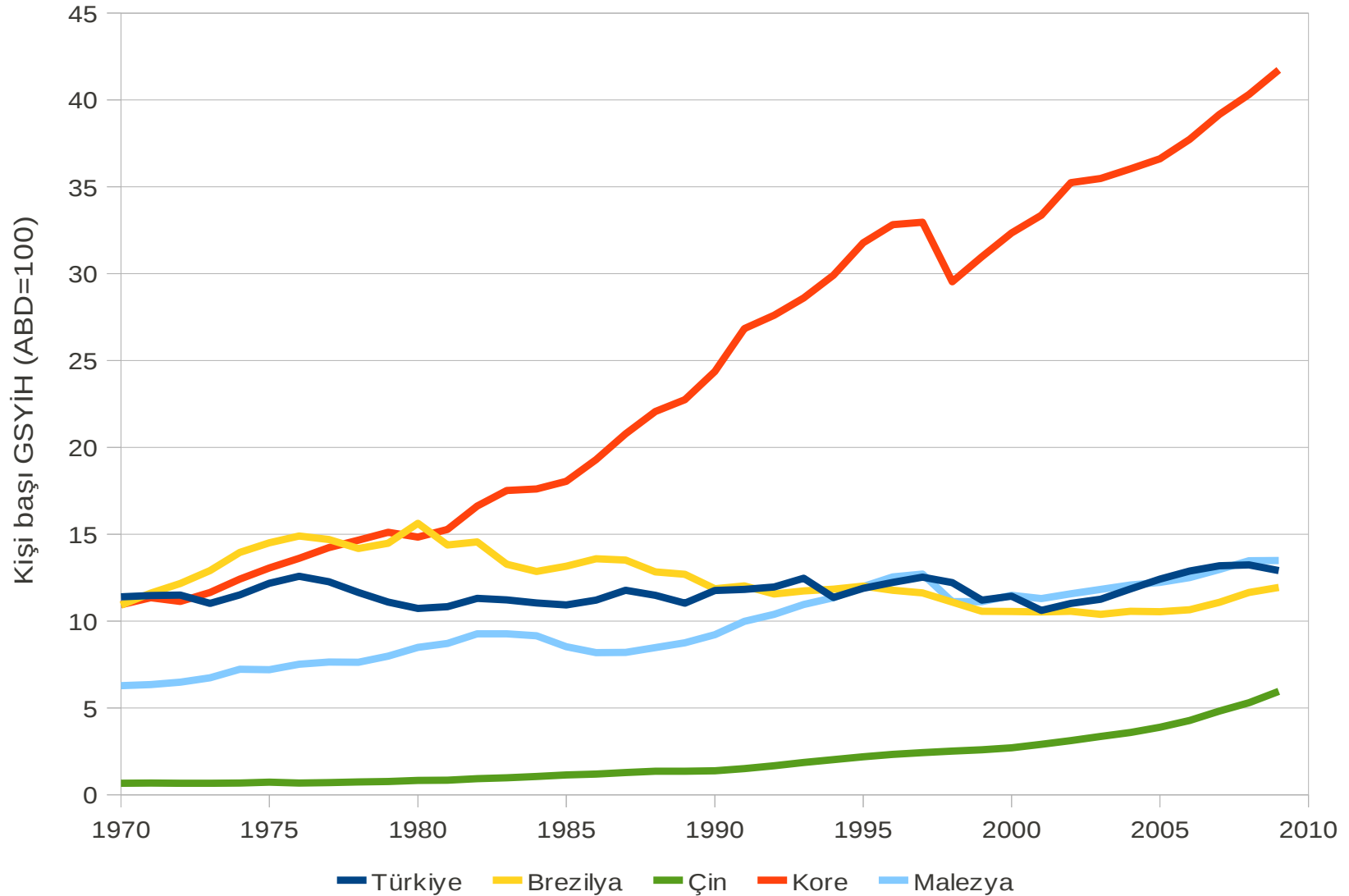

İstanbul * 2 Mart 2012

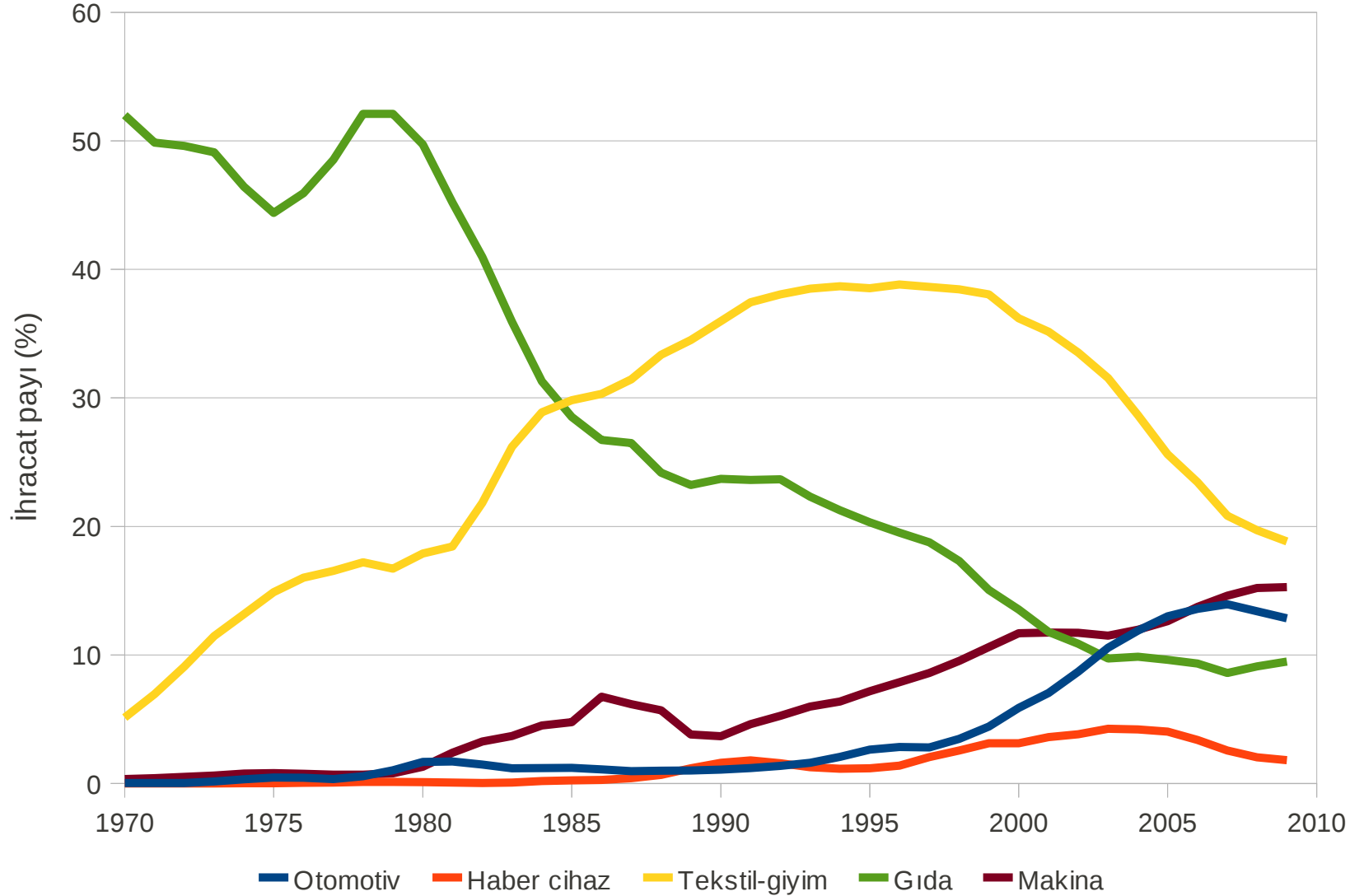
Büyüme performansı

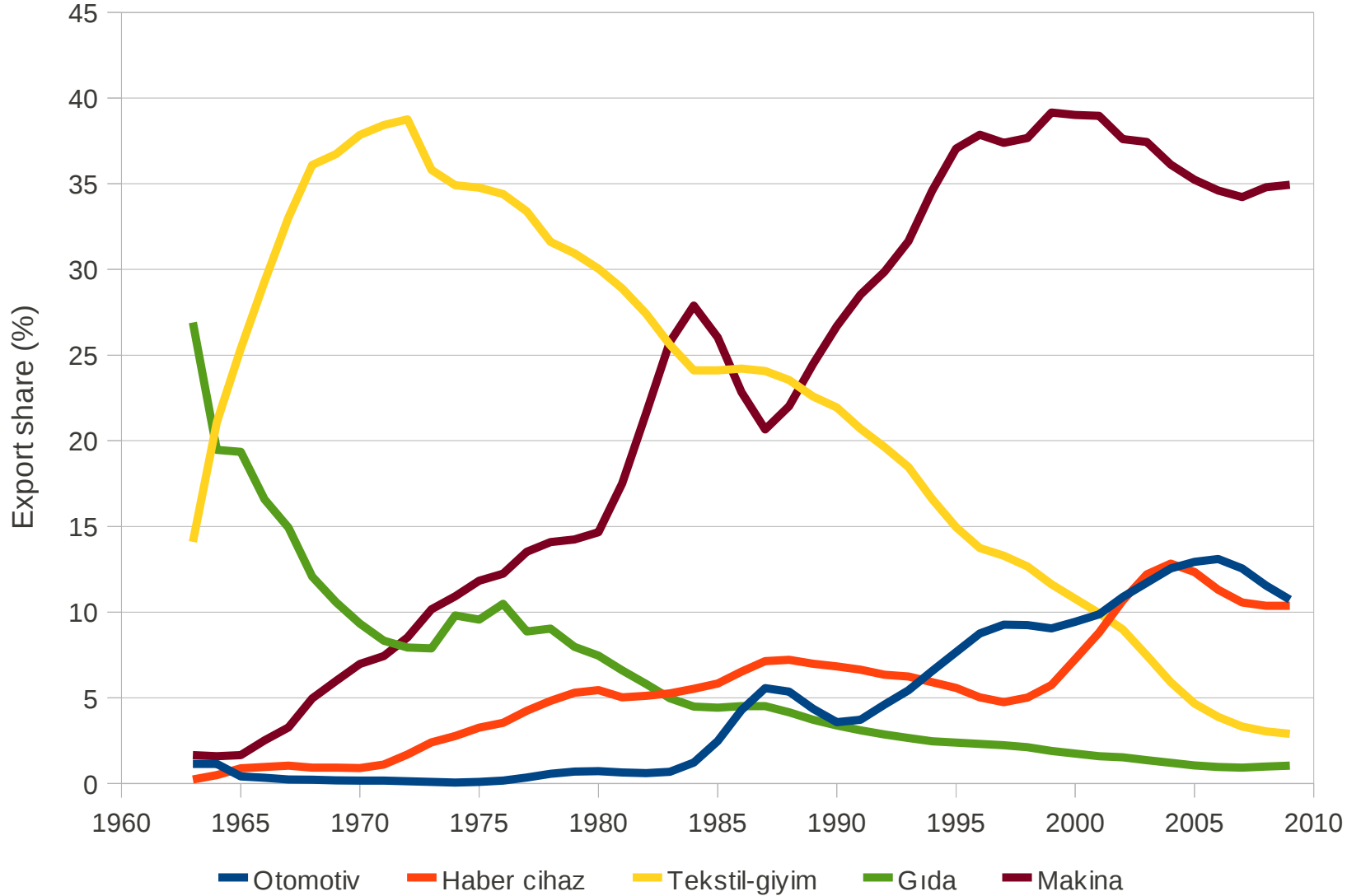
Büyüme performansı

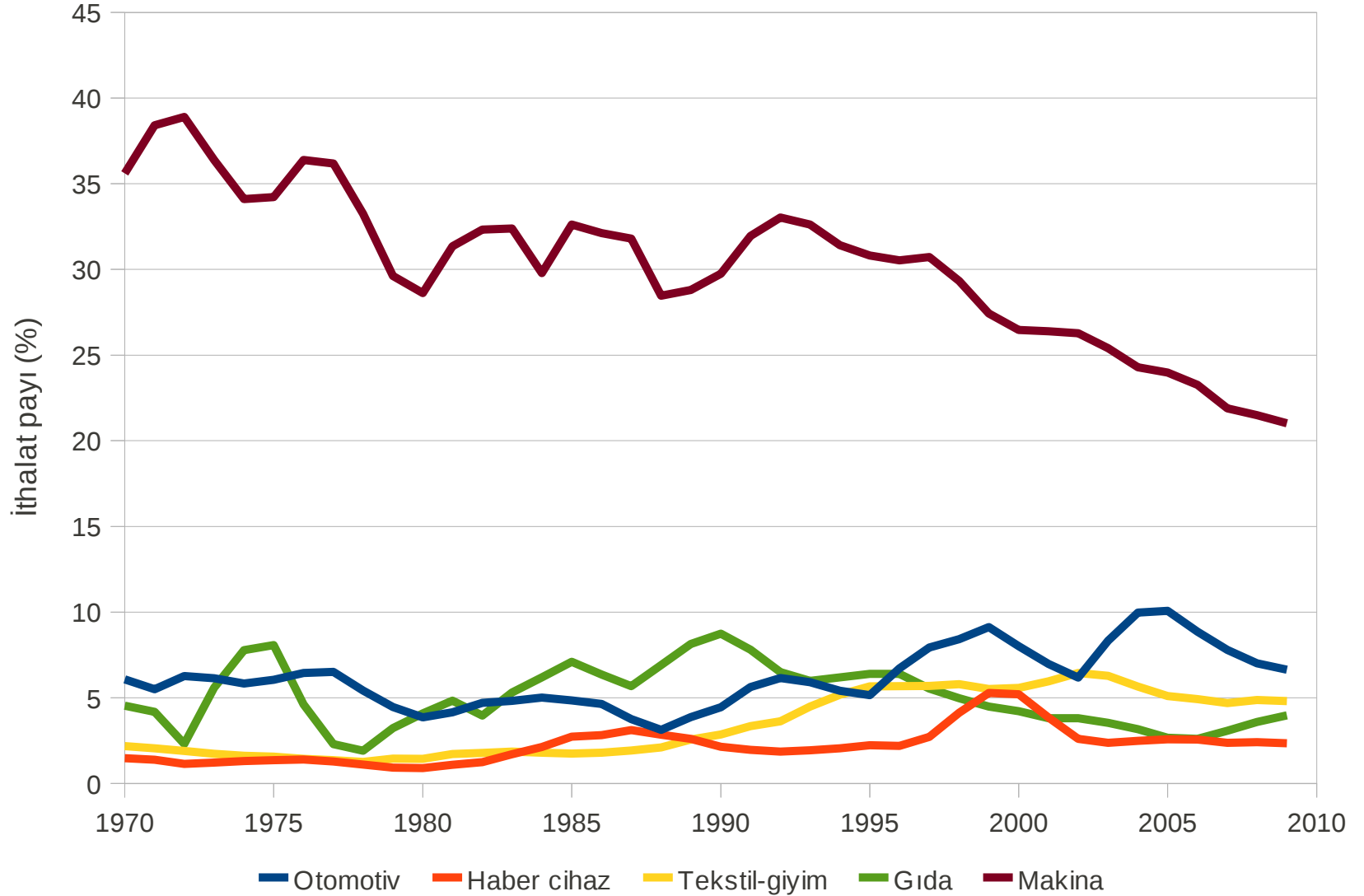
İhracatın yapısı, Türkiye

İhracatın yapısı, Kore

İthalatın yapısı, Türkiye

Uluslararası iřbölümü

- Uluslararası iřbölümünde deęiřim
- Sektörel düzeydeki veriler analizler için yeterli deęil!
- Üretim (meta/değer) zincirlerinin analiz edilmesi gerekli

Sunum

- Çalışmanın kapsamı ve yöntemi
- Üretim zincirleri - ürünler
- Üretim zincirlerinde küresel ticaret eğilimleri
- Ve Türkiye'nin konumu
- Üretim zincirlerinde dönüşüm
- Sonuçlar

Çalışmanın kapsamı

- Seçilen ülke grupları ve ürünler için üretim zincirinin farklı aşamalarının analizi
 - Otomotiv
 - TV
 - Makina
 - Hazır giyim
 - Gıda
- UN Comtrade veritabanı
- 1994-2009 dönemi

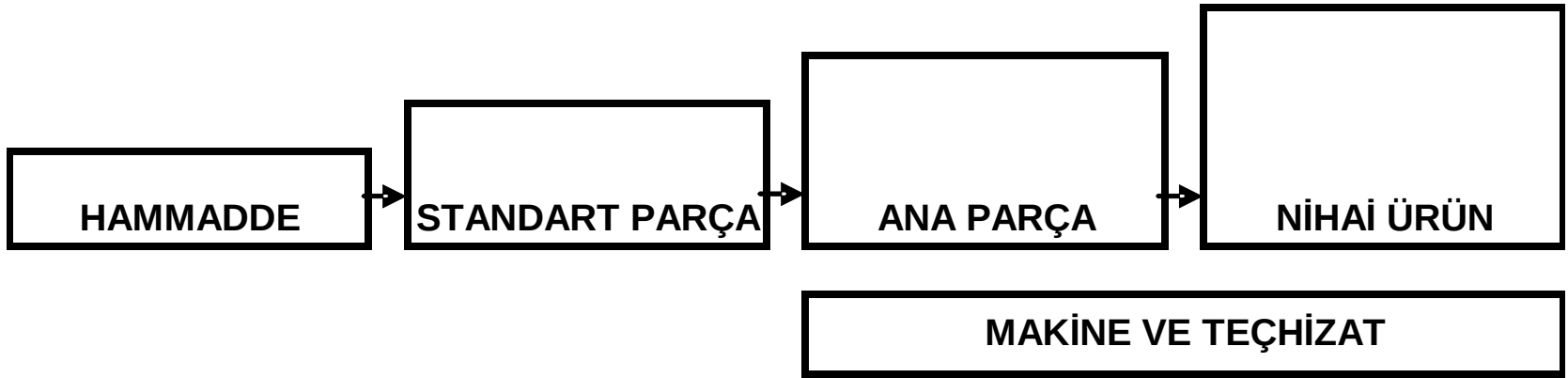
Yöntem

- Üretim zincirlerinin farklı aşamalarında
 - İhracatçıların
 - İthalatçıların
 - Zaman içindeki değişiminin analizi
-

Ülke grupları

- Türkiye
- Çin
- AB-15
- AB-12
- Avrupa
- ABD-Kanada
- Diğer Gelişmiş (Japonya, Avustralya, Yeni Zellanda)
- Doğu Asya (Kore, Malezya, Filipinler, vb)
- Latin Amerika
- Kuzey Afrika (Mısır, Fas, Tunus)
- BDT (Rusya, Ukrayna, Kazakistan)
- Güney Asya (Pakistan, Hindistan, Bengaldeş)

Üretim zincirleri

Otomotiv

- Nihai ürün
 - Otomobil, kamyon, otobüs, traktör
- Ana parça
 - Motor, motor monteli şase, gövde
- Standart parça
 - Fren sistemi, koltuk, jeneratör, emniyet kemeri, tampon, rulman, vb
- Ham madde
 - Paslanmaz yassı çelik
- Makine
 - Takım tezgahları

Televizyon

- Nihai ürün
 - Radyo, renkli ve siyah/beyaz TV
- Ana parça
 - Renkli ve siyah/beyaz tüp (CRT)
- Standart parça
 - Diyod, transistör, direnç, entegre devre, baskı devre
- Ham madde
 - Plastikler (ABS, polycarbonate, polyamid)
- Makine
 - Plastik enjeksiyon makineleri

Makina

- Nihai ürün
 - Tüketici ve sanayi makinaları
 - Ana parça
 - Motor, türbin
 - Standart parça
 - Metal levha, boru, vb
 - Ham madde
 - Demir, bakır, vb
 - Makine
 - Metal-işleyen makinalar
-

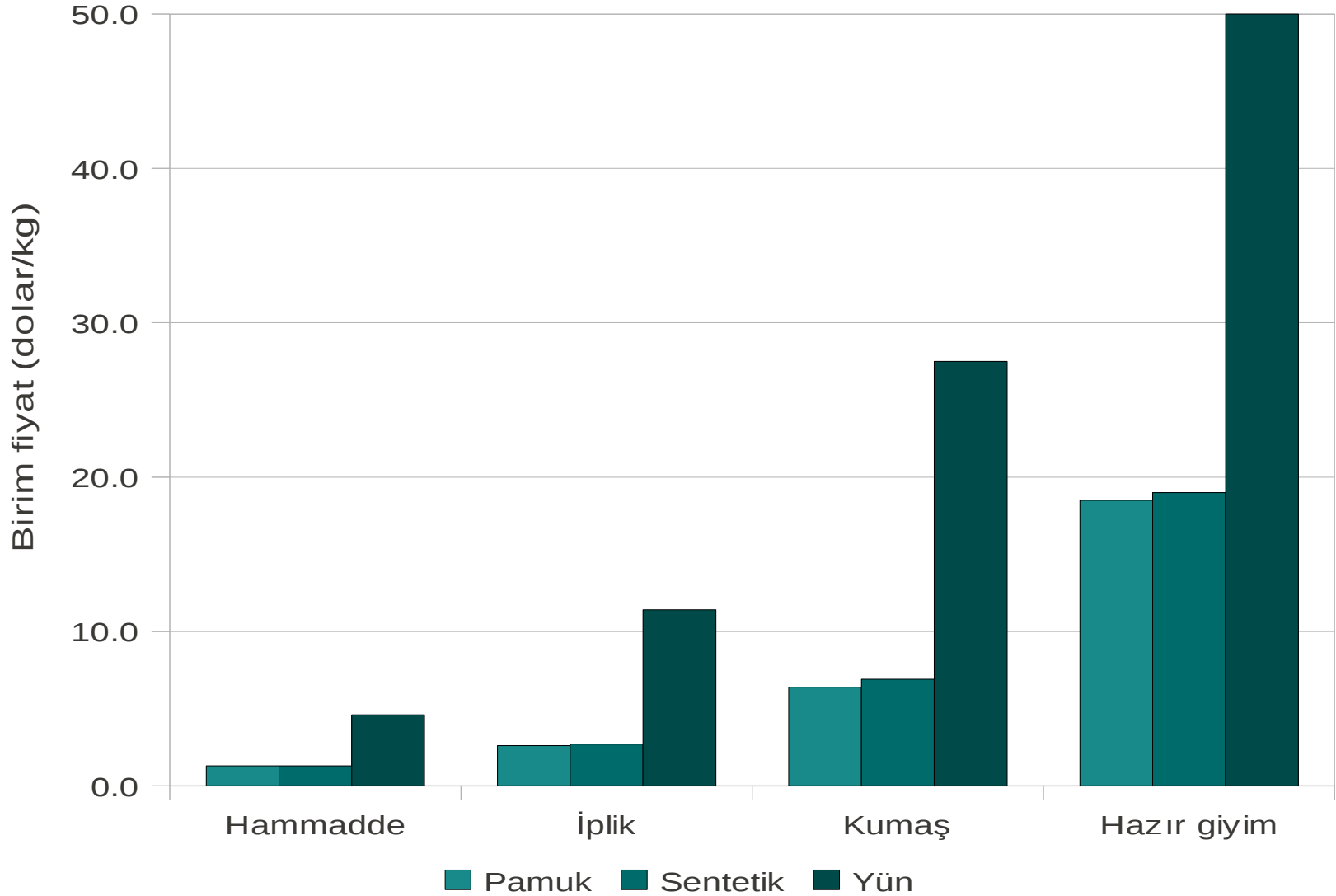
Tekstil ve hazır giyim

- Nihai ürün [pamuklu, yünlü, sentetik, diğ er]
 - Palto, ceket, etek, gömlek, t-shirt, bornoz, pijama, çarşaf, perde, halı
- Ana parça
 - Dokuma ve örgü kumaş
- Standart parça
 - İplik
- Ham madde
 - Pamuk, y n, polyester vb
- Makine
 - Tekstil makineleri

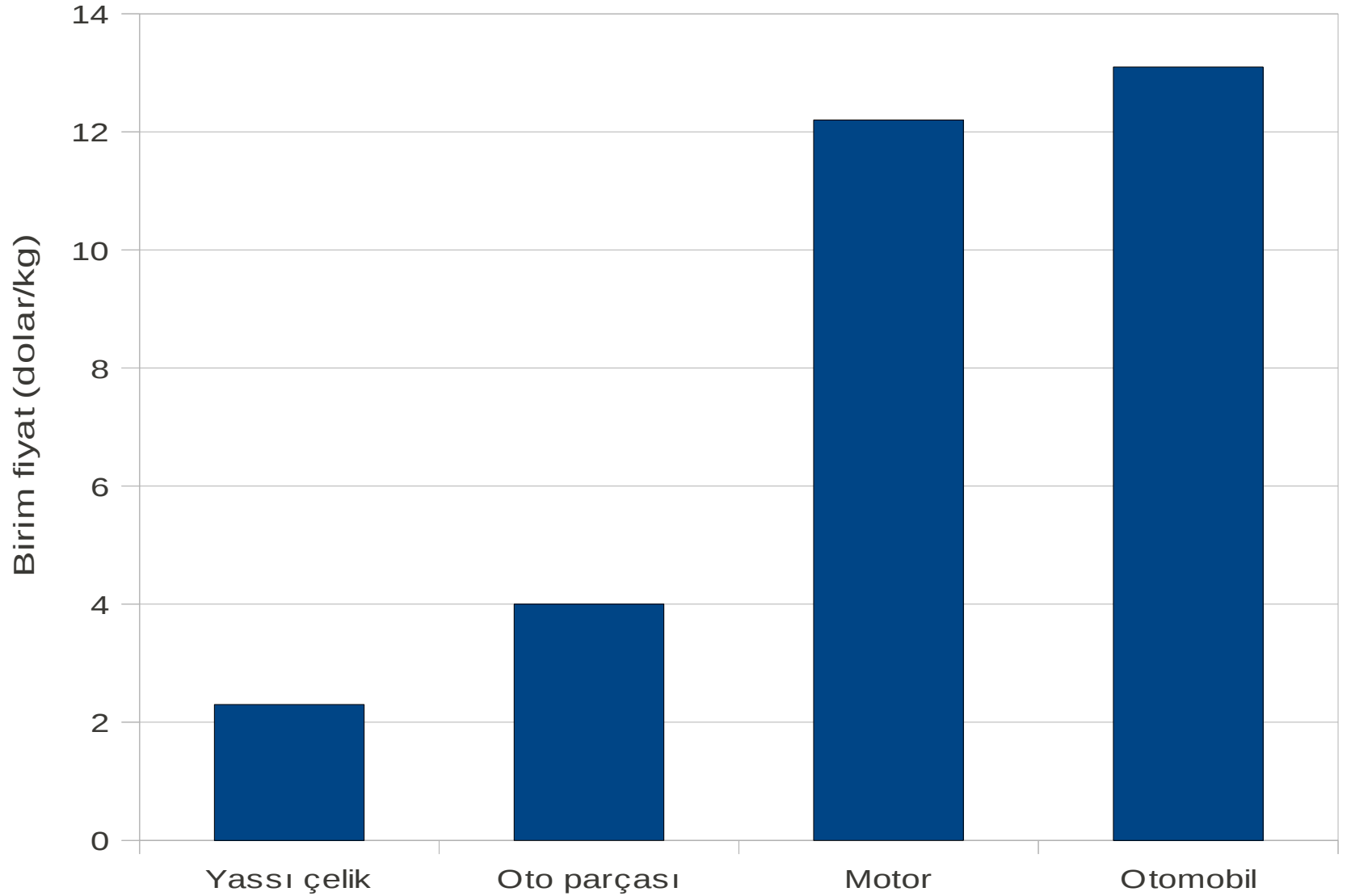
Gıda

- Nihai ürün
 - Hazır gıda ürünleri (şekerleme, konserve, içecekler, vb)
- Ana girdi
 - Şeker, kakao, dondurulmuş ürünler, alkol, vb
- Standart parça
 - ...
- Ham madde
 - Şeker pancarı, süt, meyve, sebze, vb
- Makine
 - Gıda makinaları

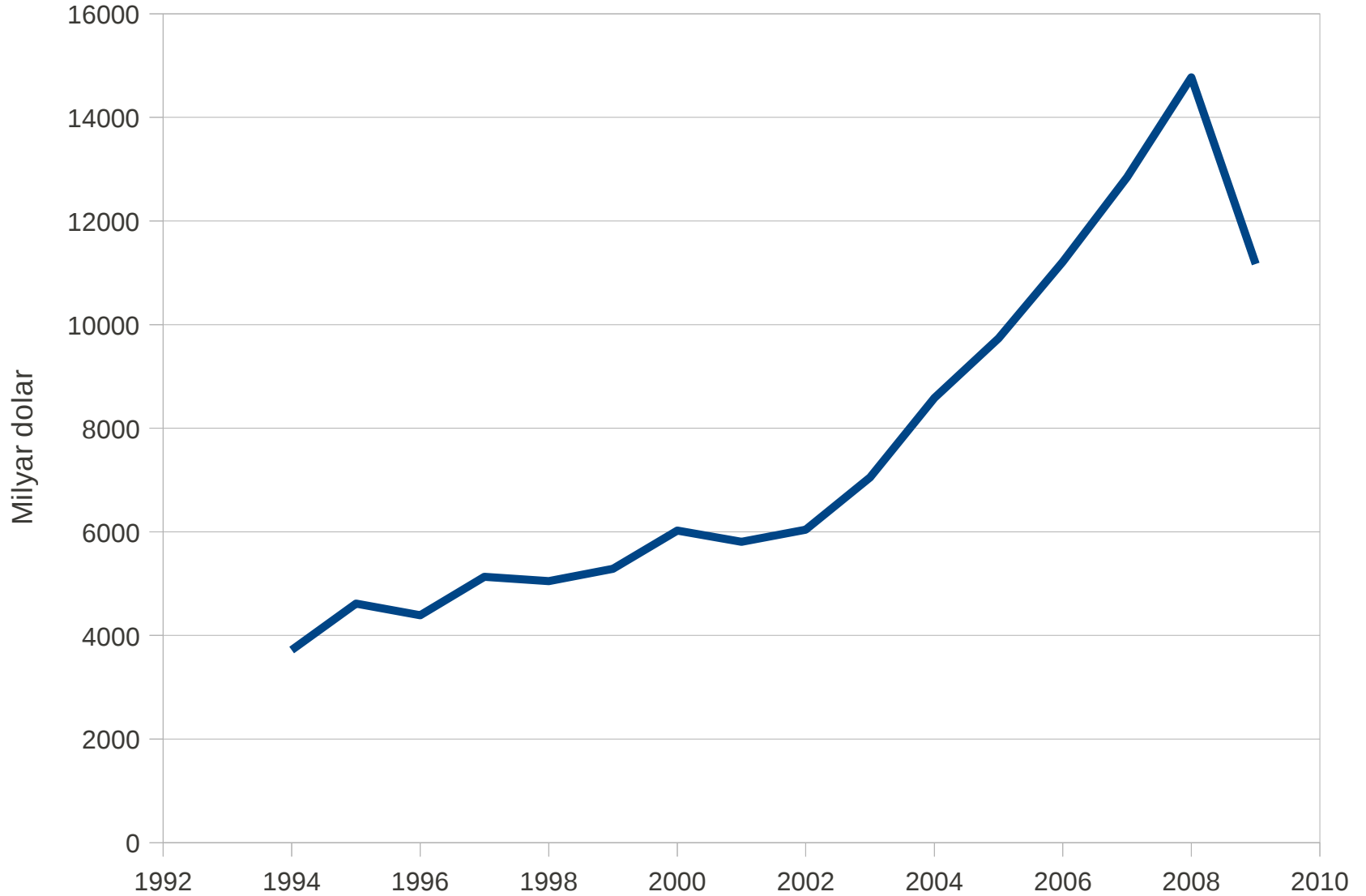
Hazır giyim zinciri

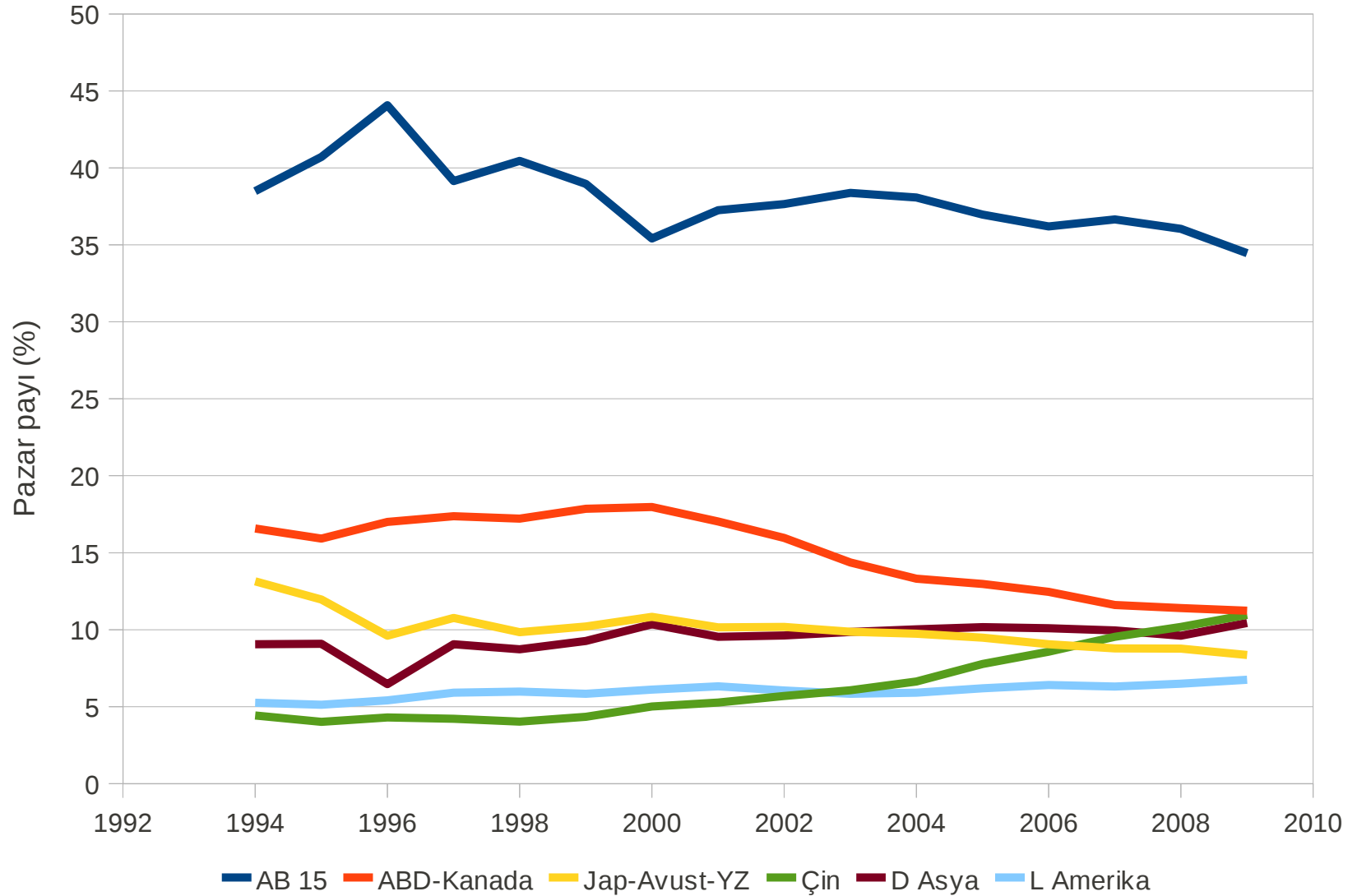
Otomotiv zinciri

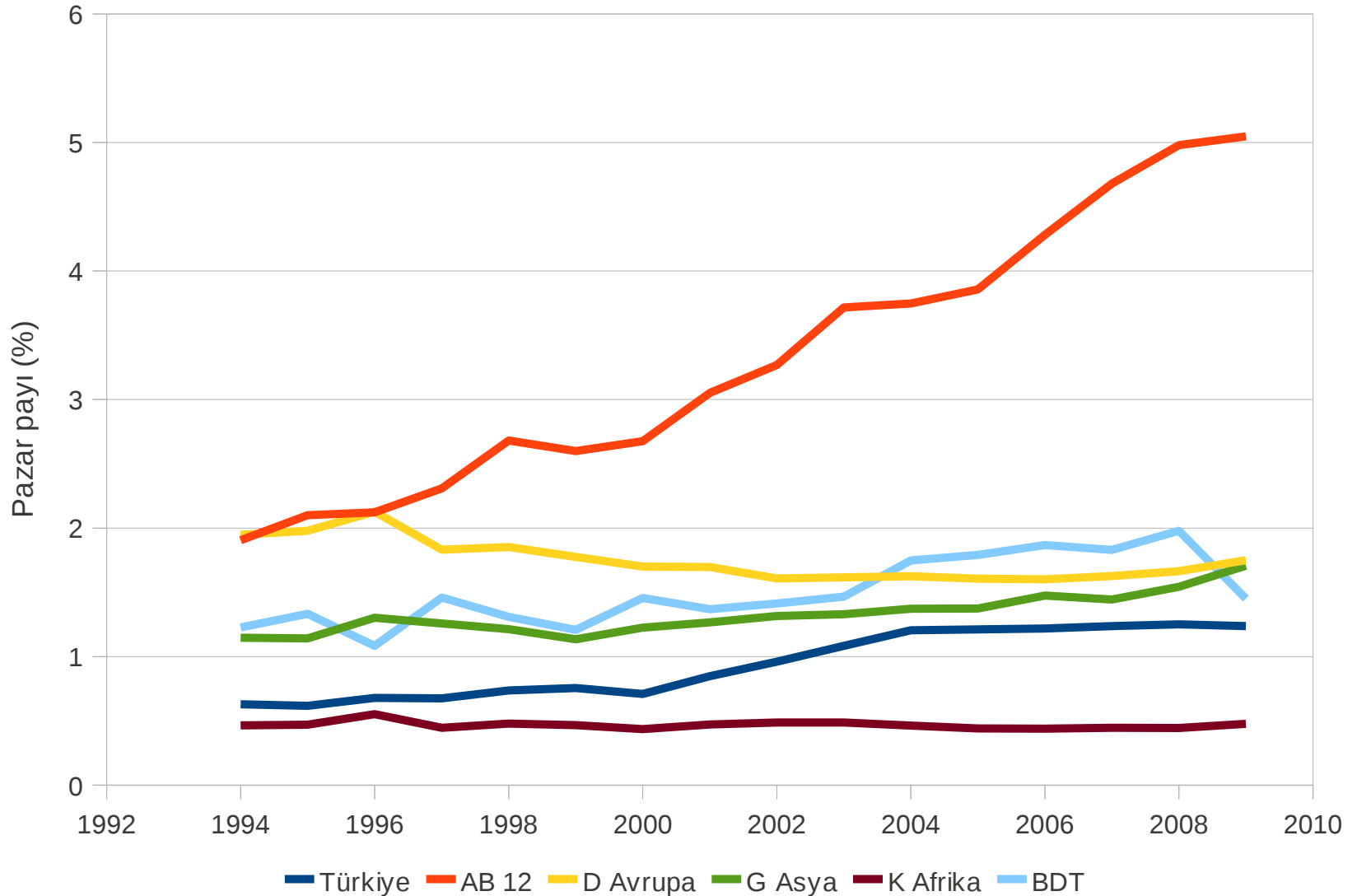
Küresel ticaret

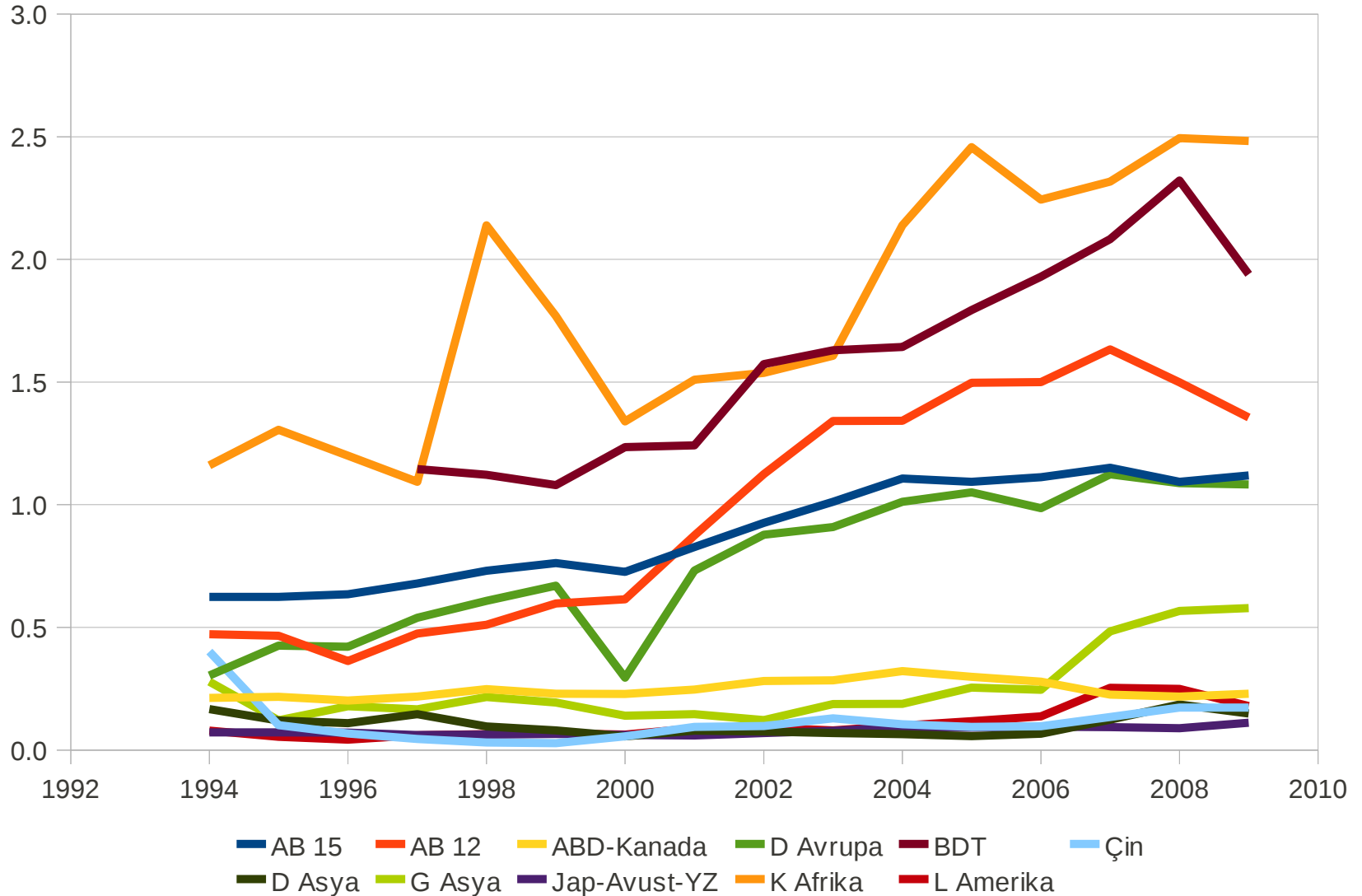
Küresel pazar payları

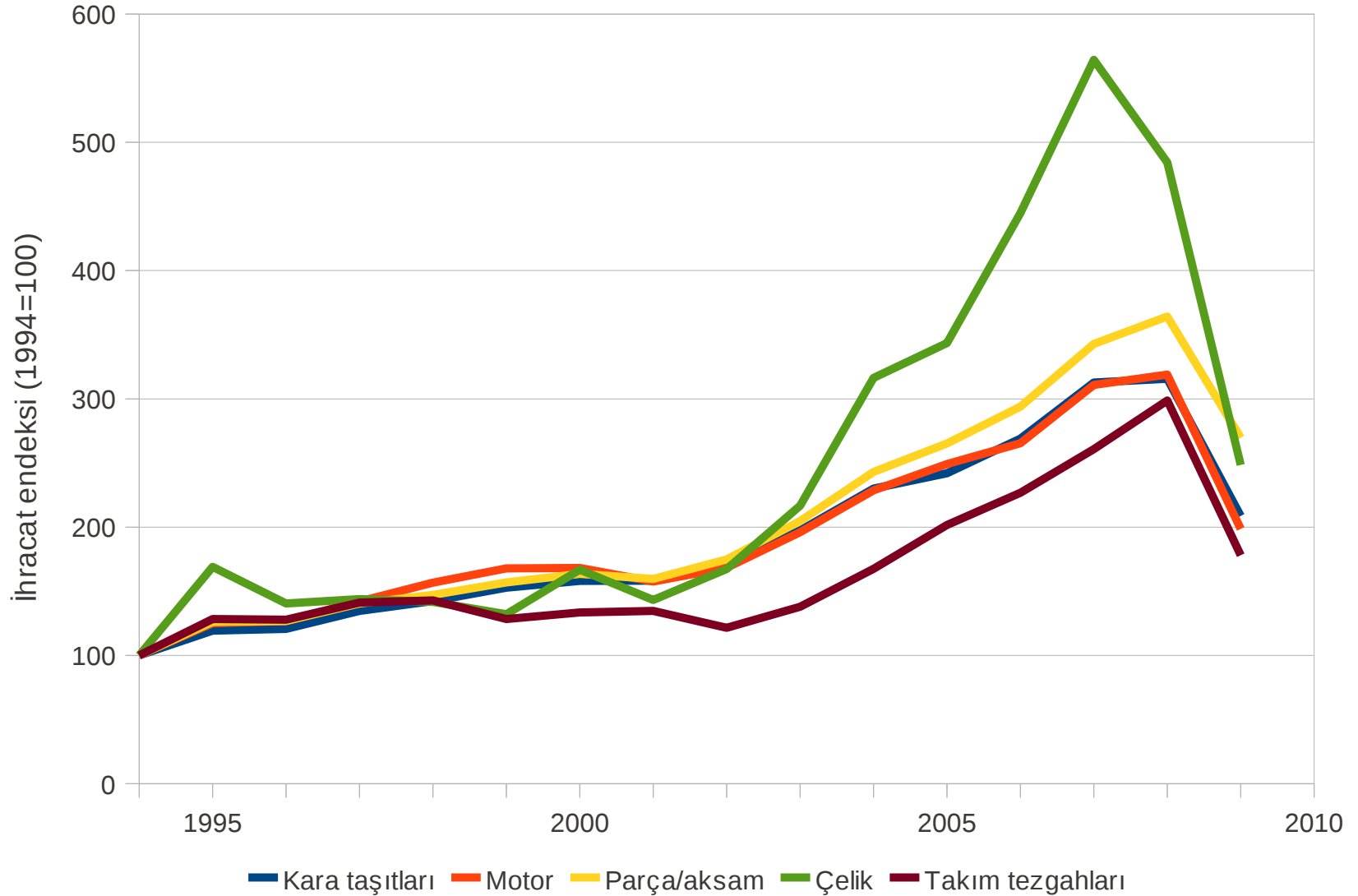
Küresel pazar payları

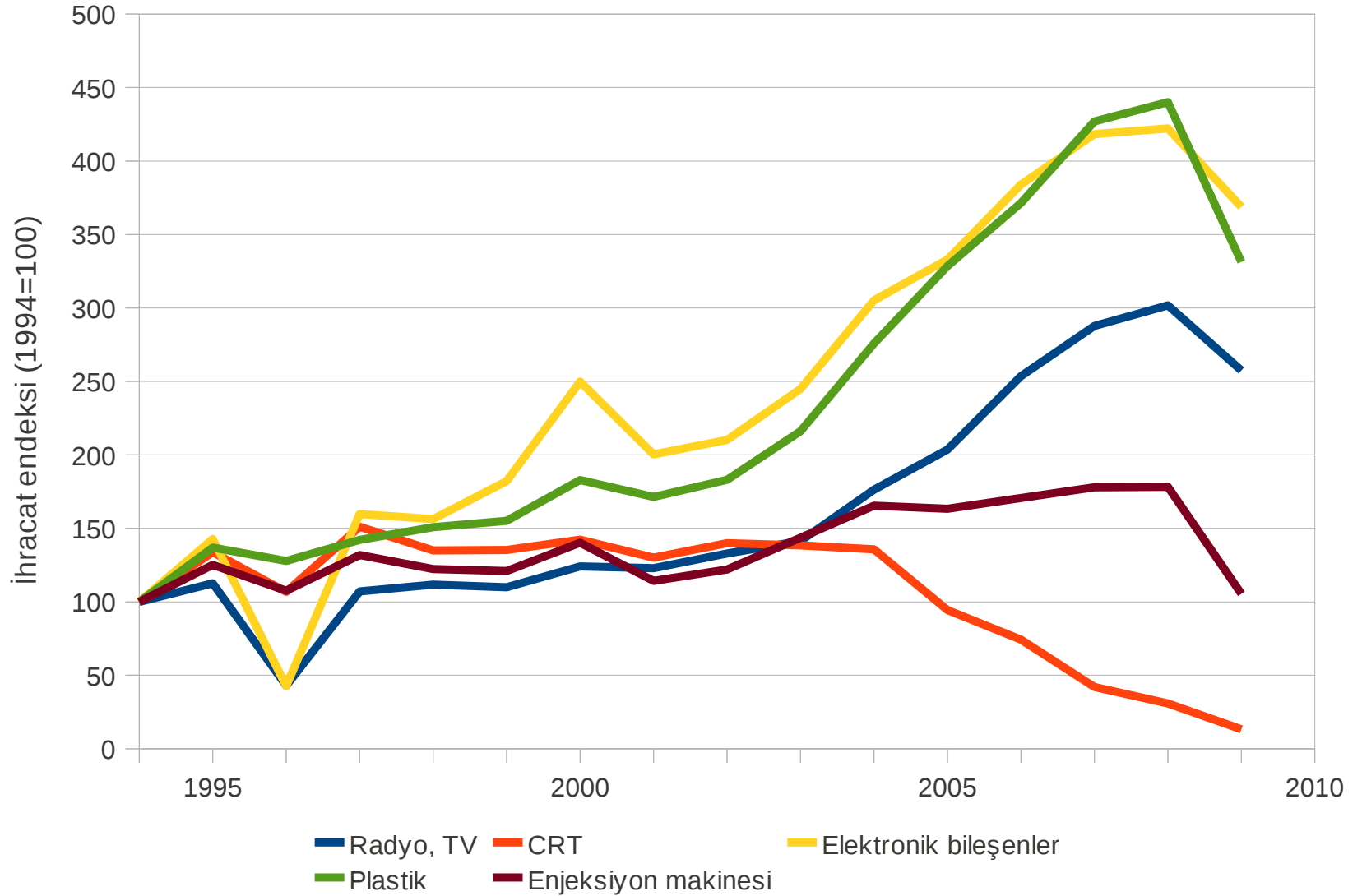
Türkiye'nin pazar payı

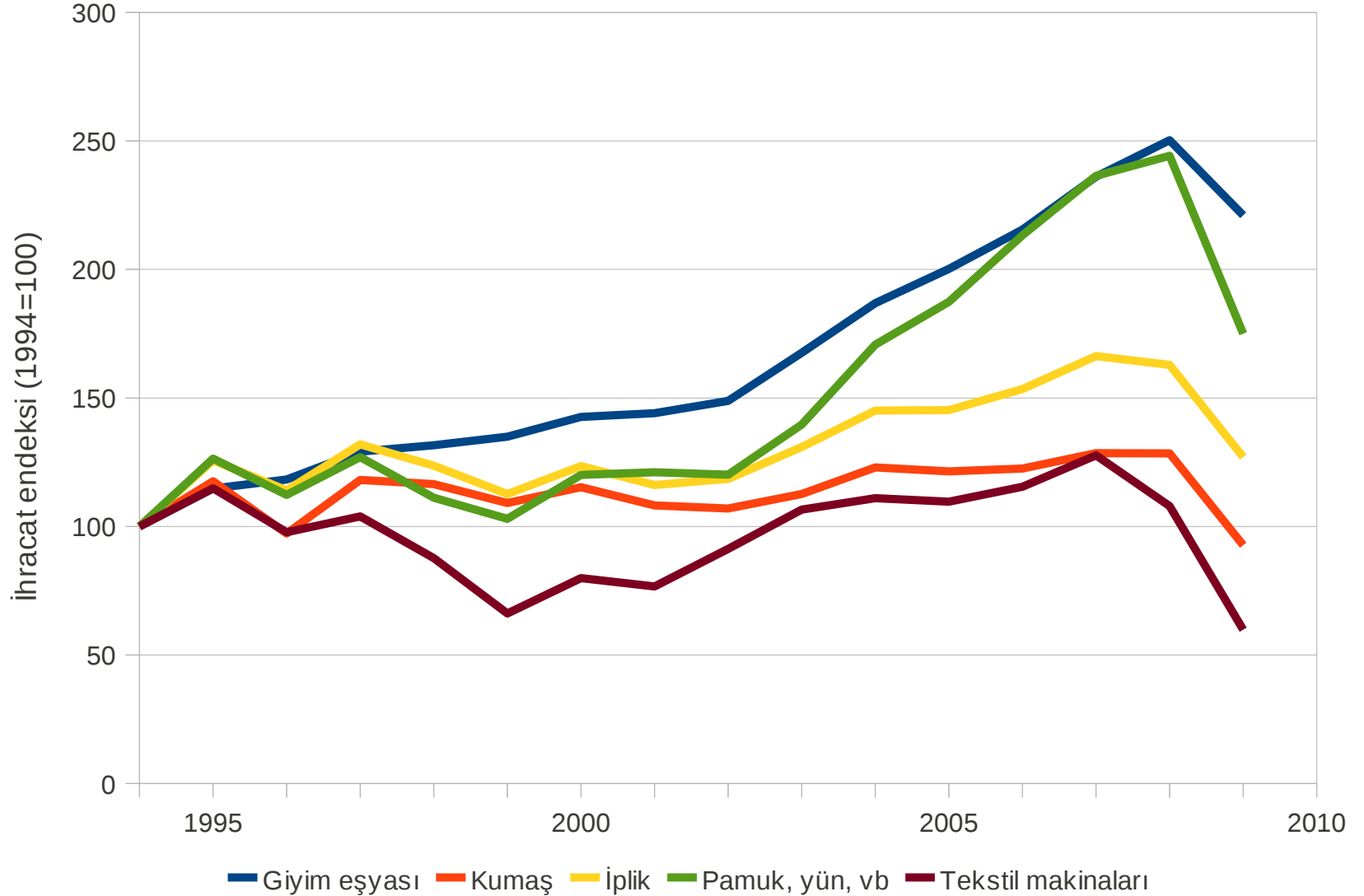
Otomotiv zinciri - dünya

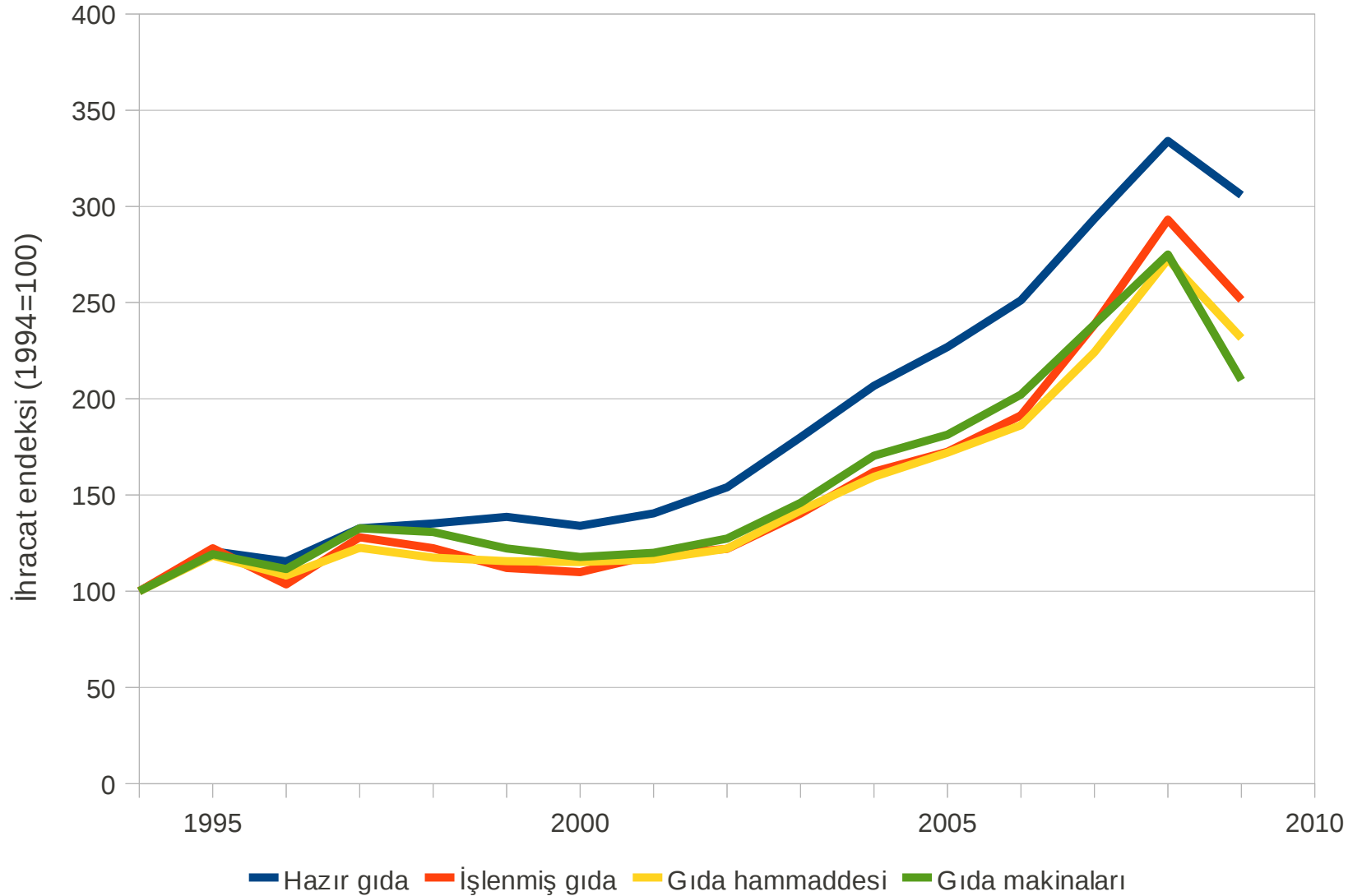
TV zinciri - dünya

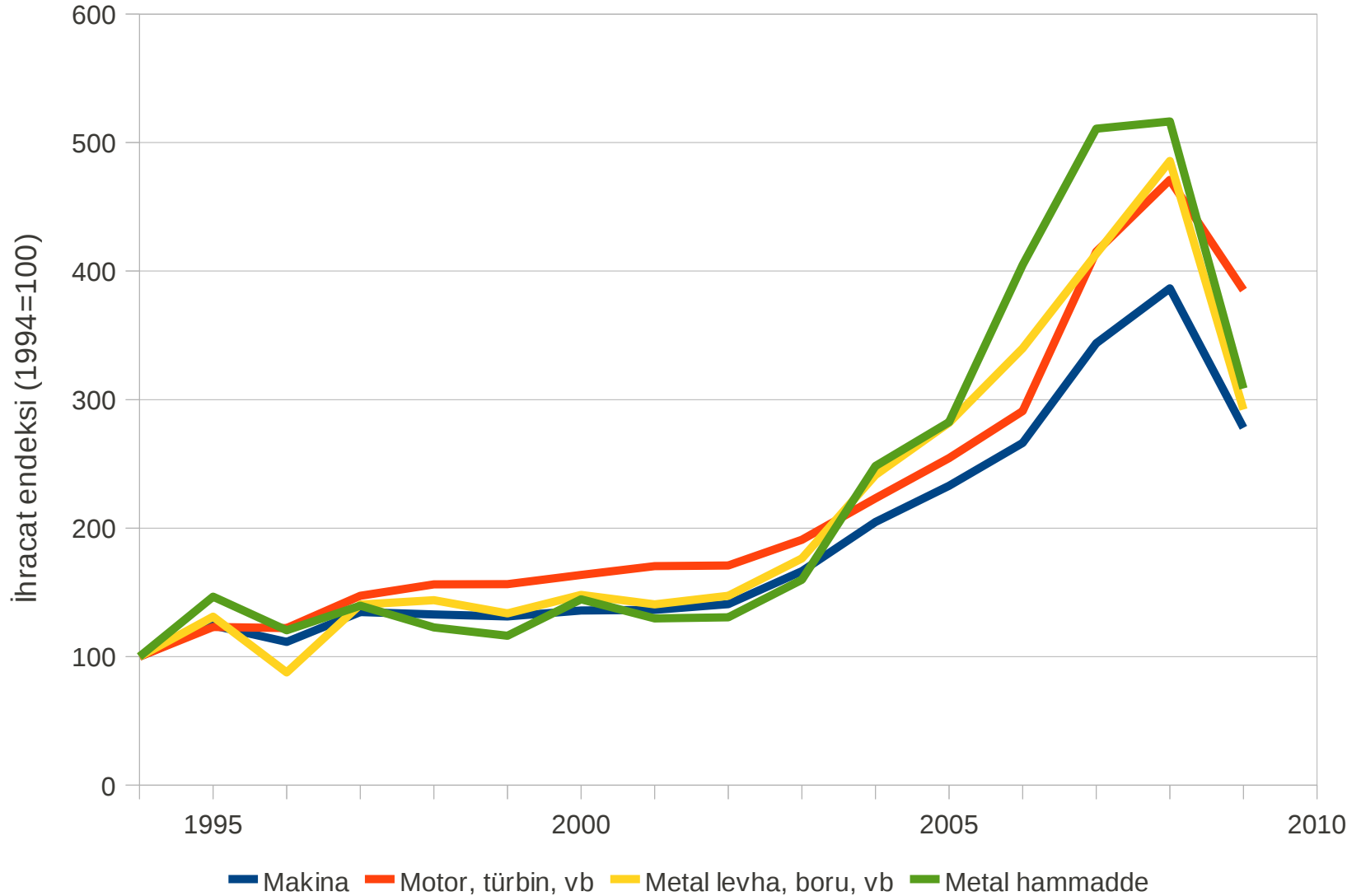
Tekstil/giyim zinciri - dünya

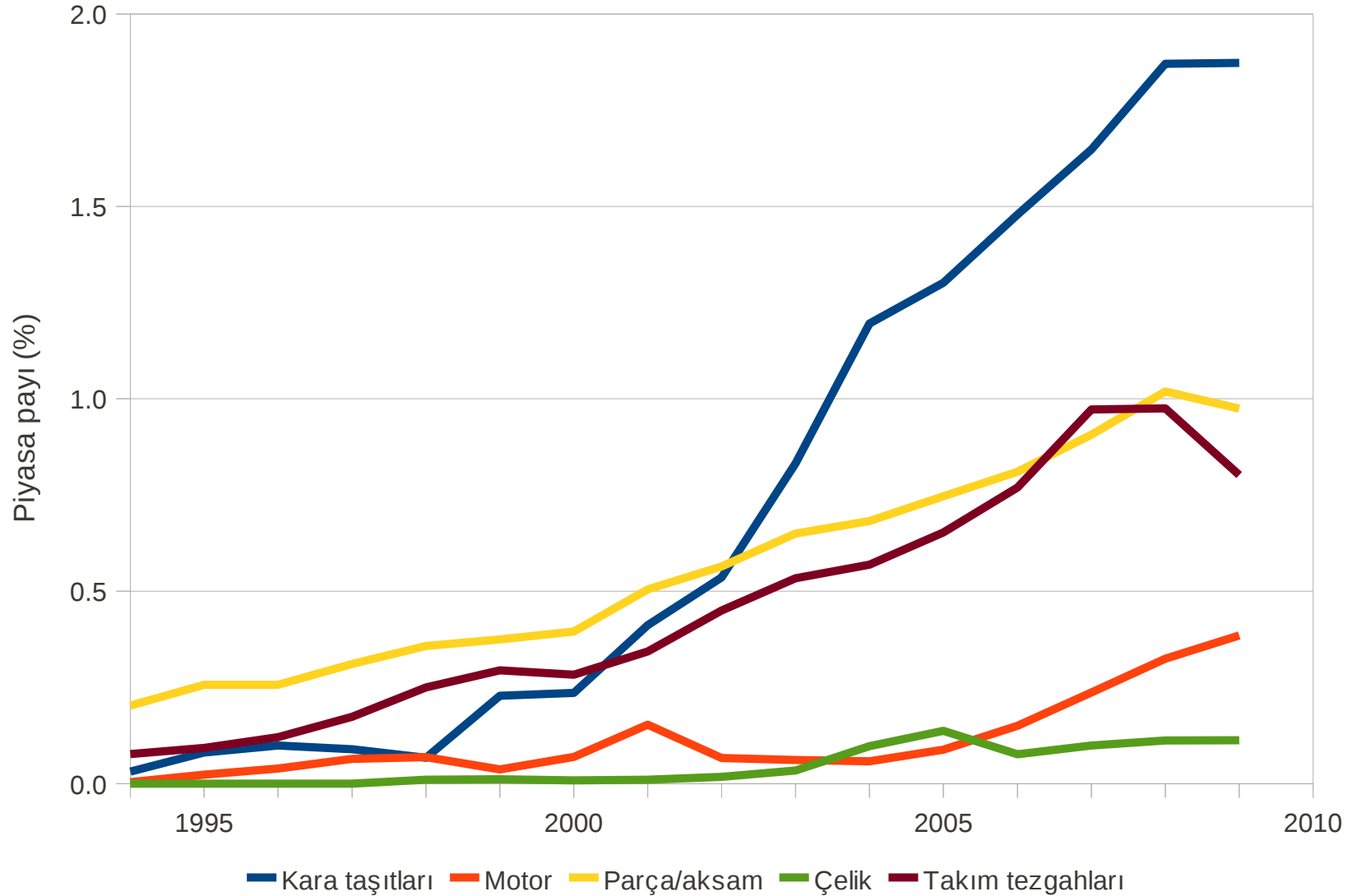
Gıda zinciri - dünya

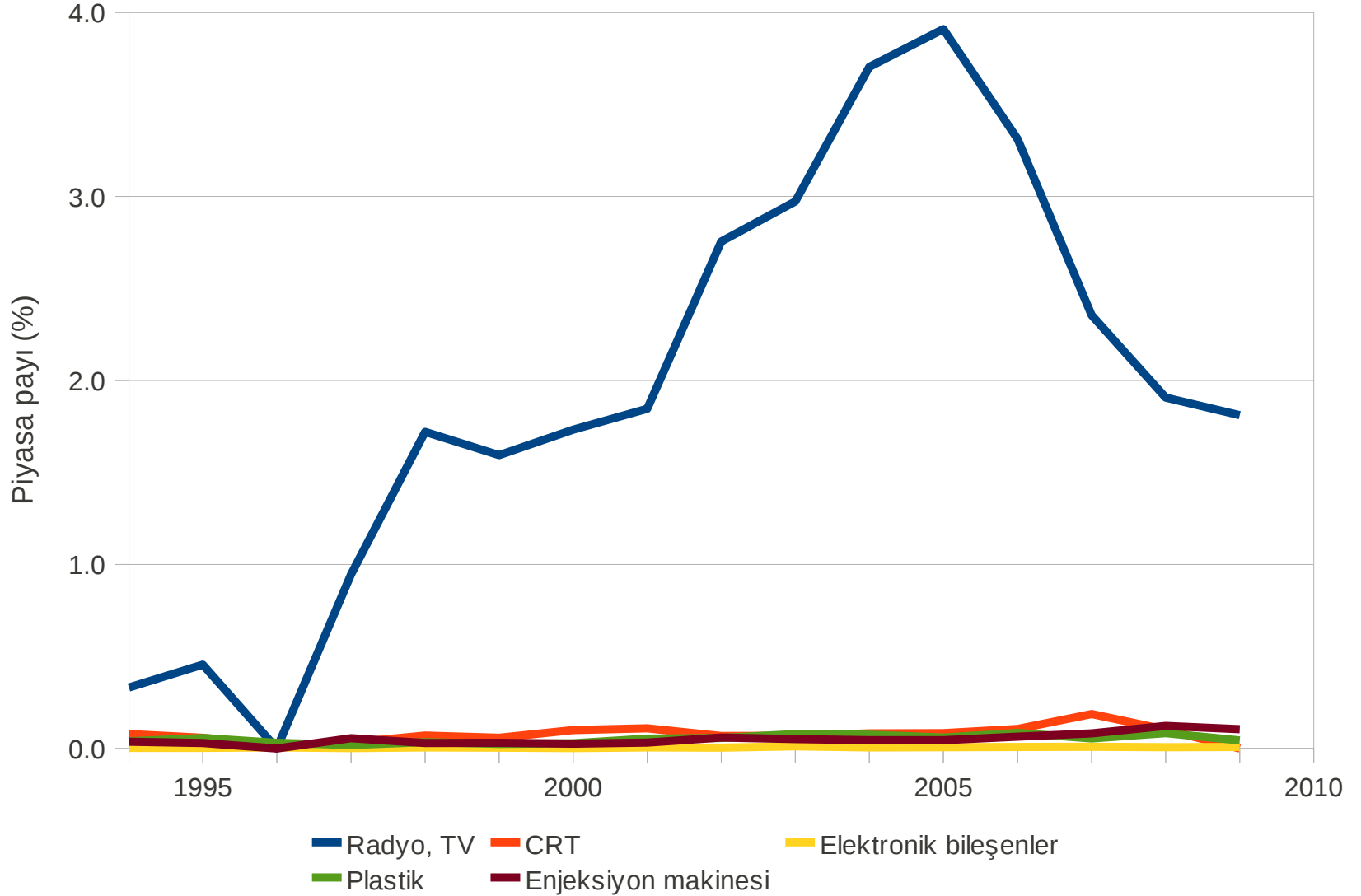
Makina zinciri - dünya

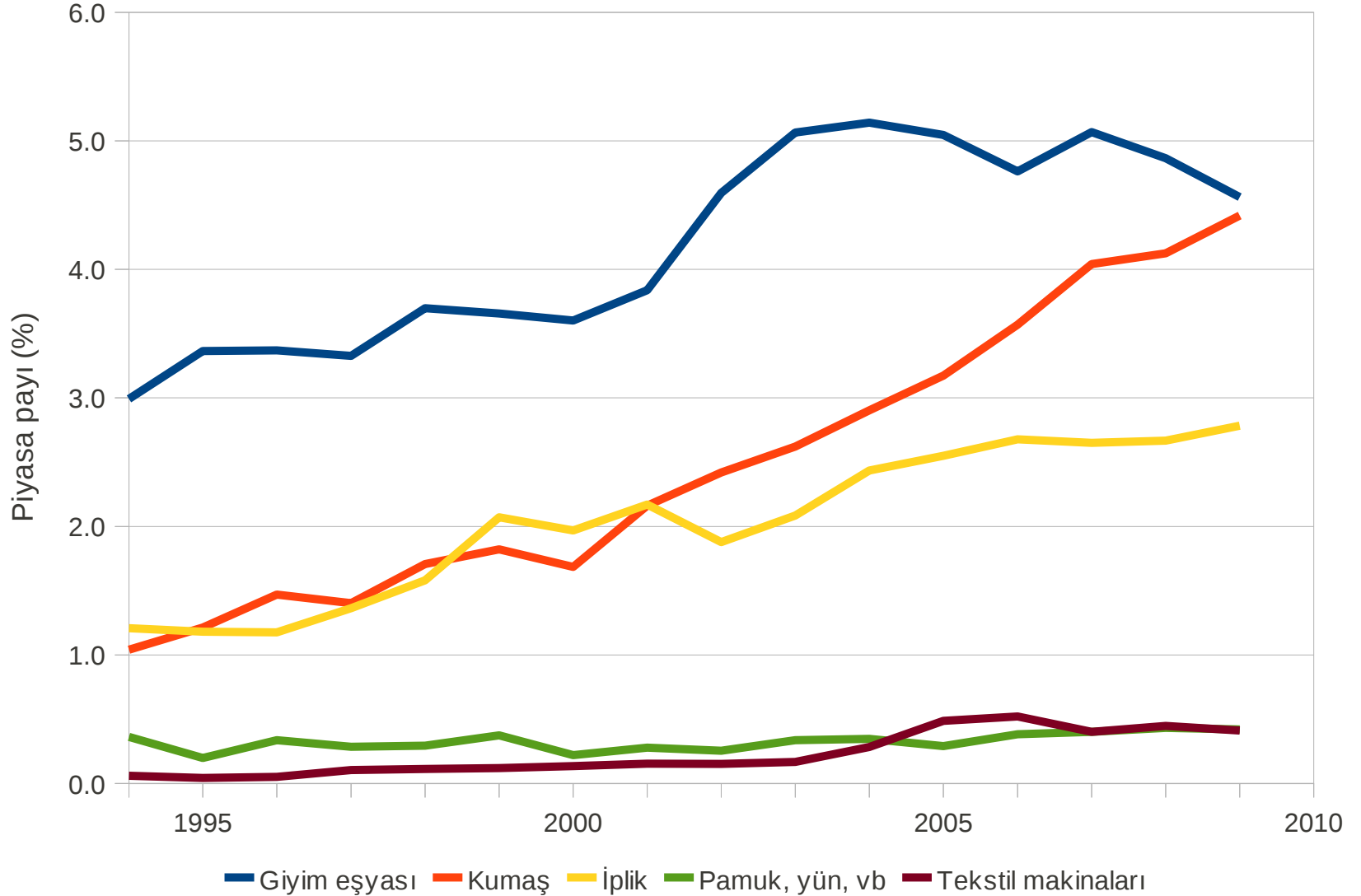
Türkiye'nin payı - otomotiv

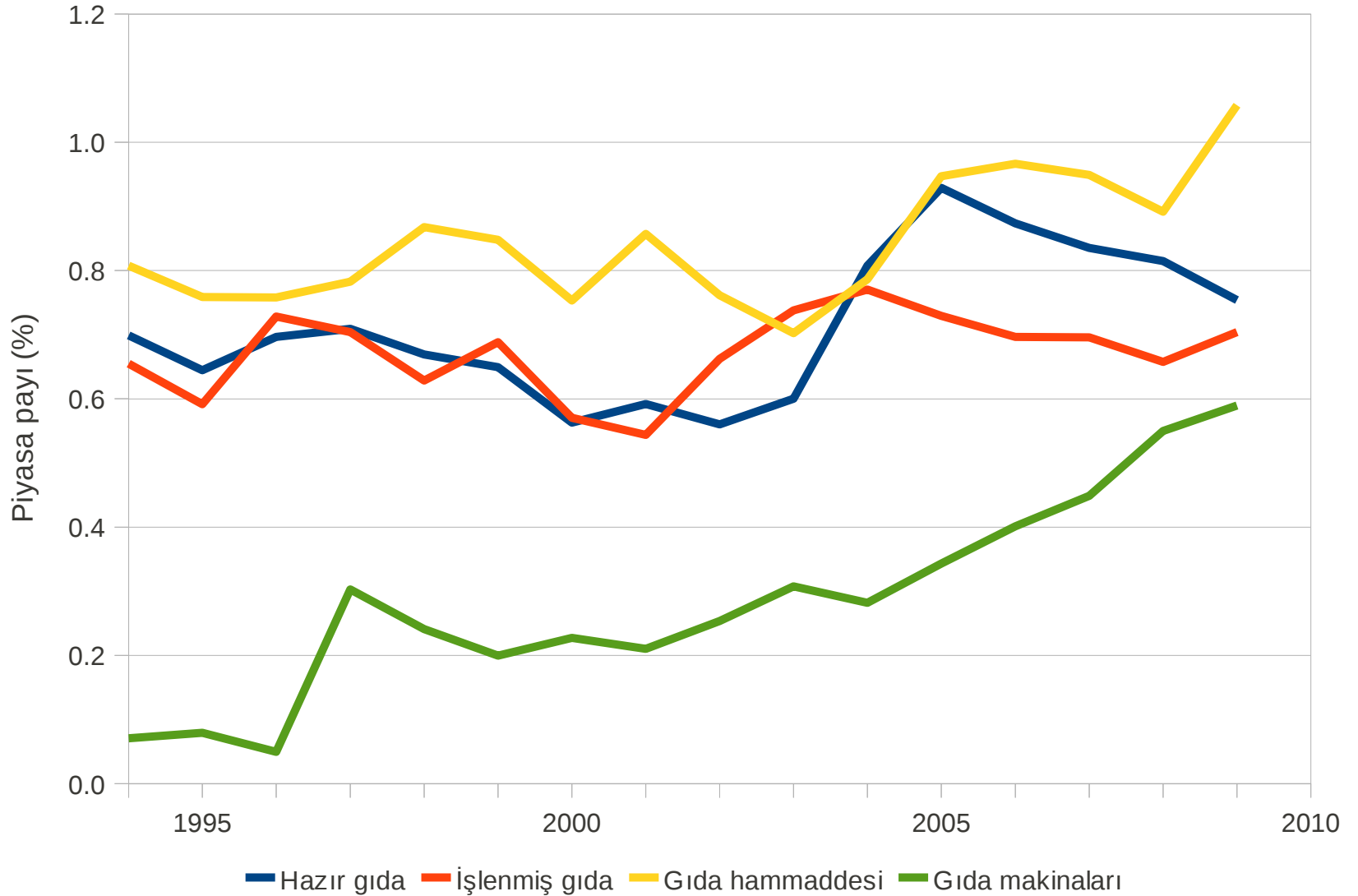
Türkiye'nin payı - TV

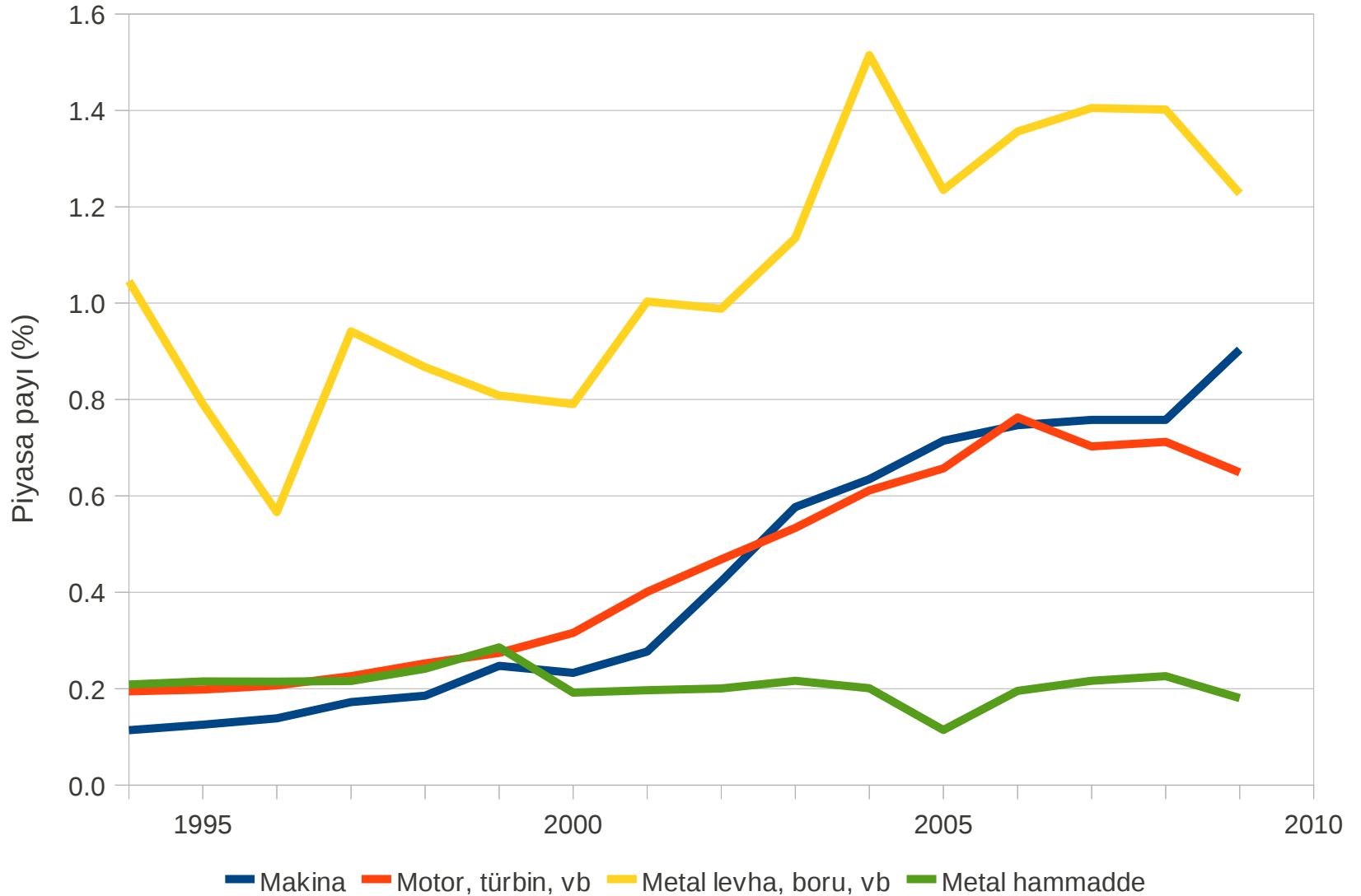
Türkiye'nin payı- tekstil/giyim

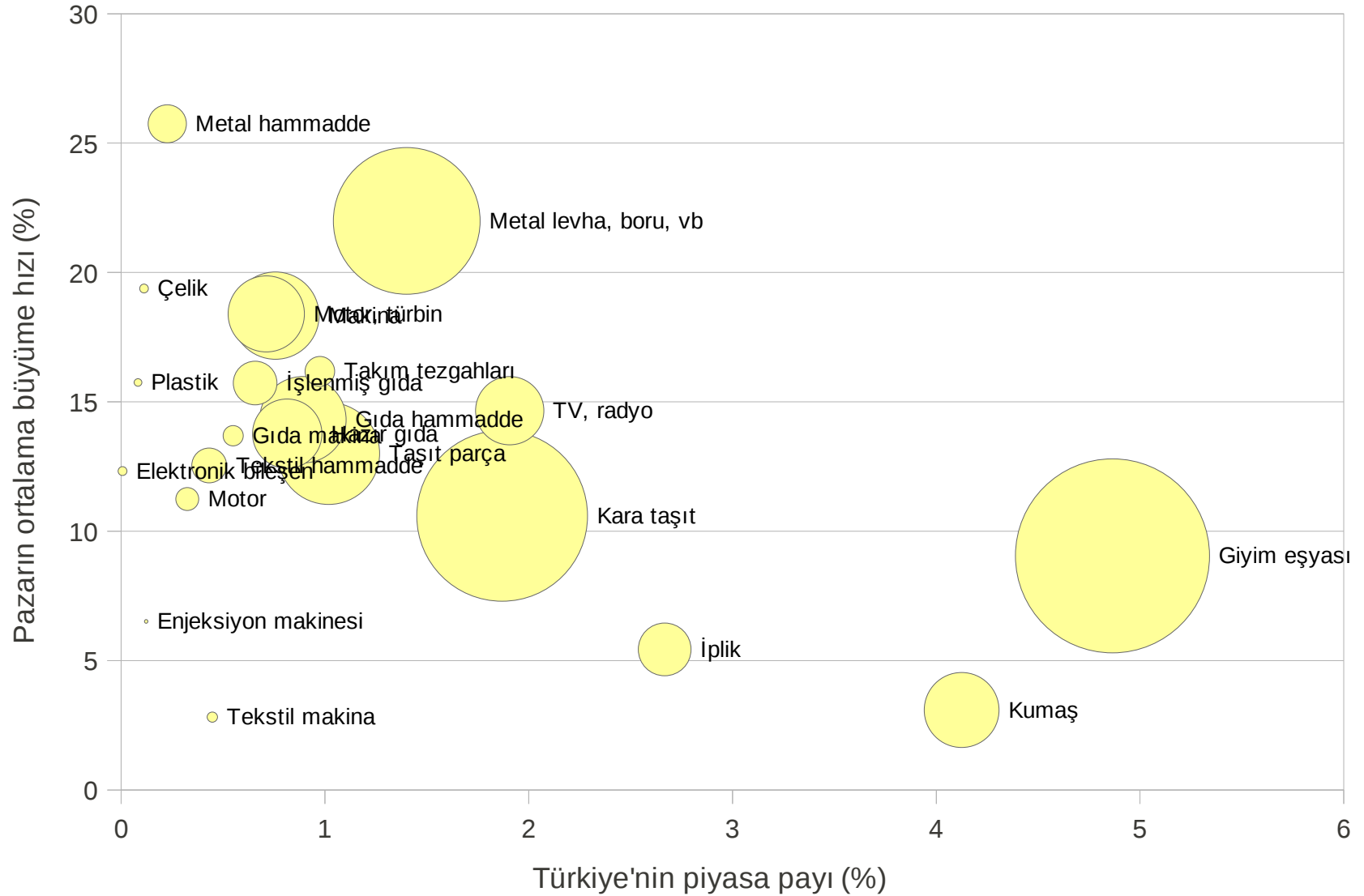
Türkiye'nin payı - gıda

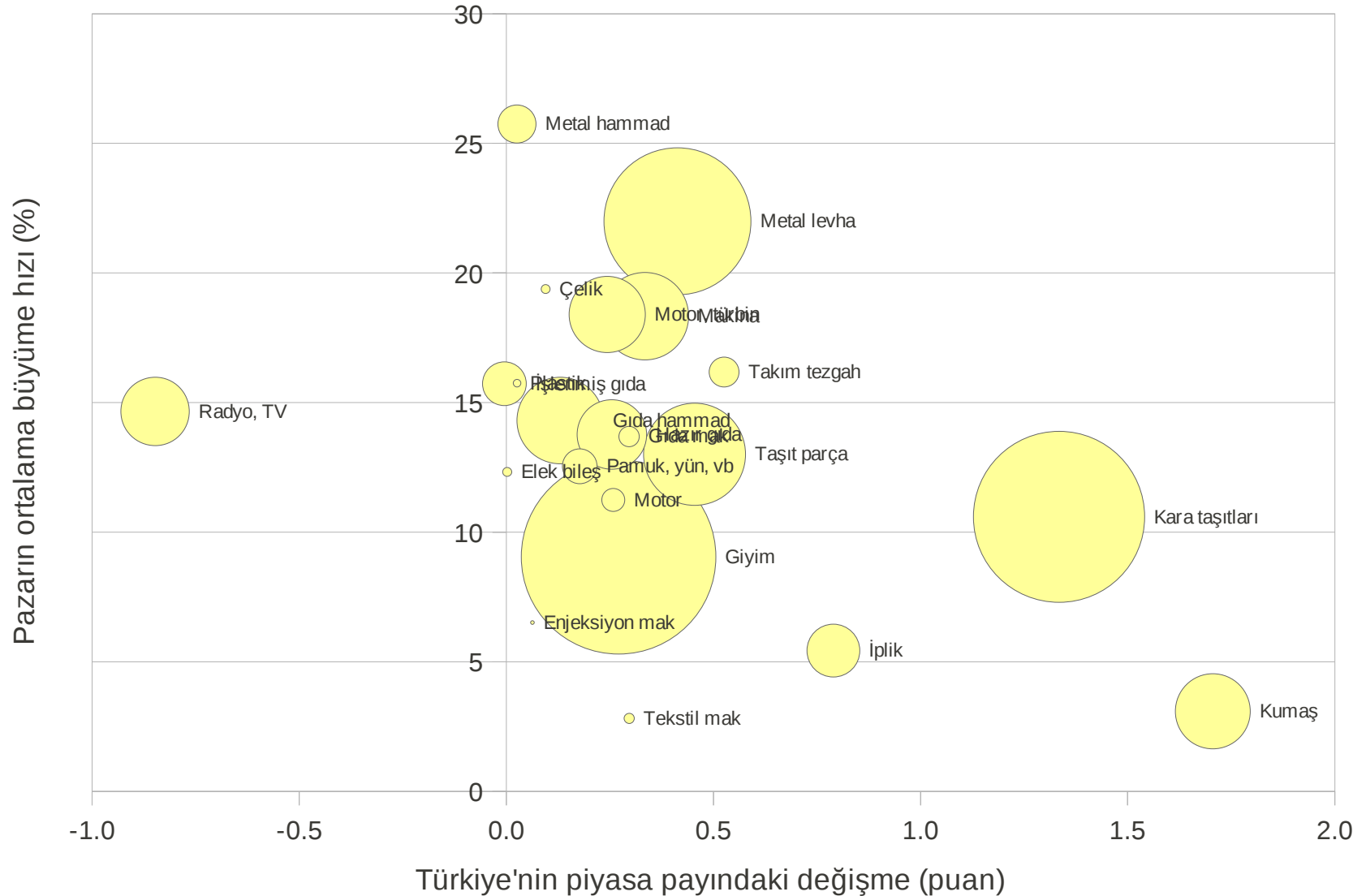
Türkiye'nin payı - makina

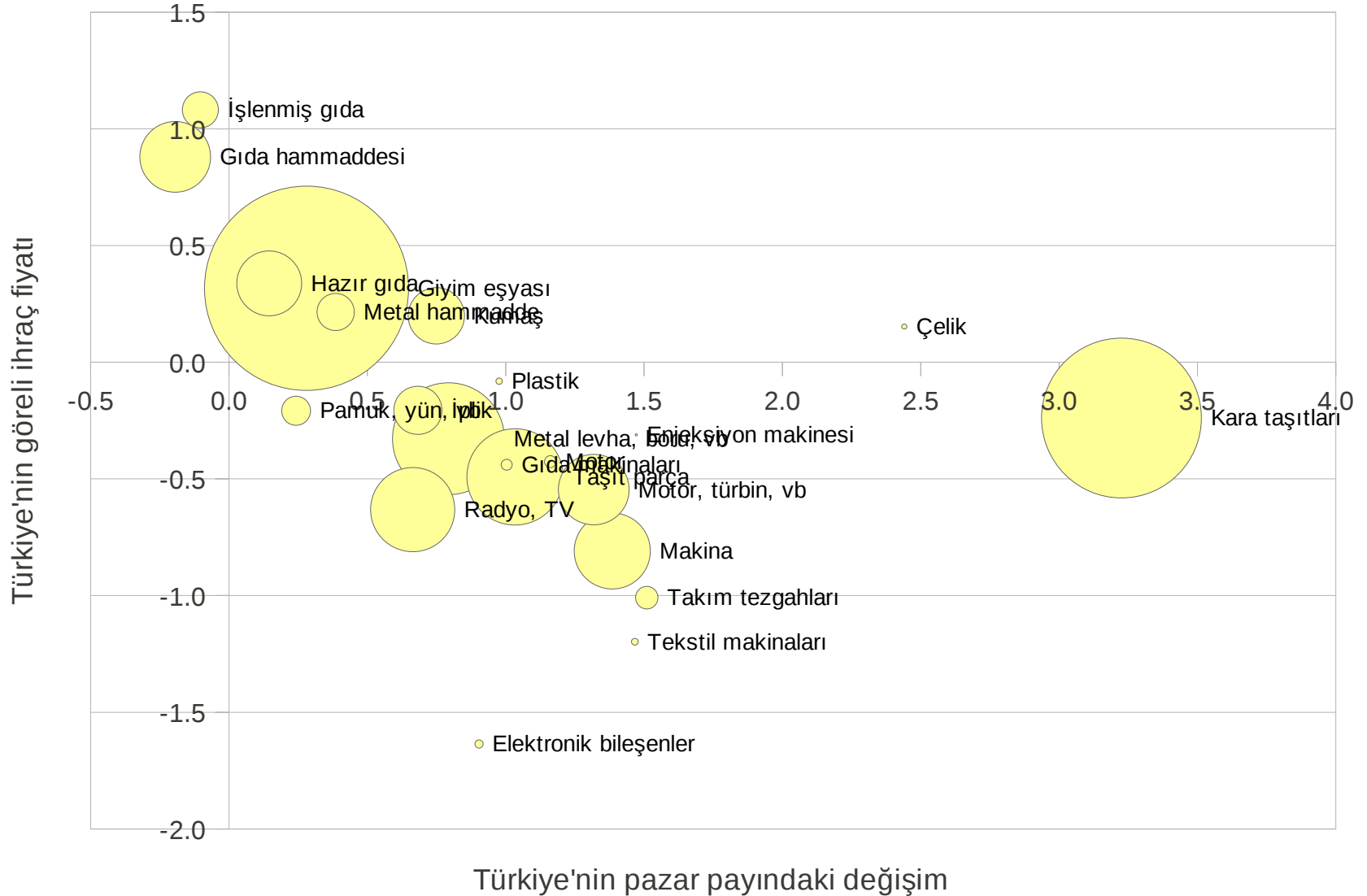
Türkiye'nin konumu - dünya

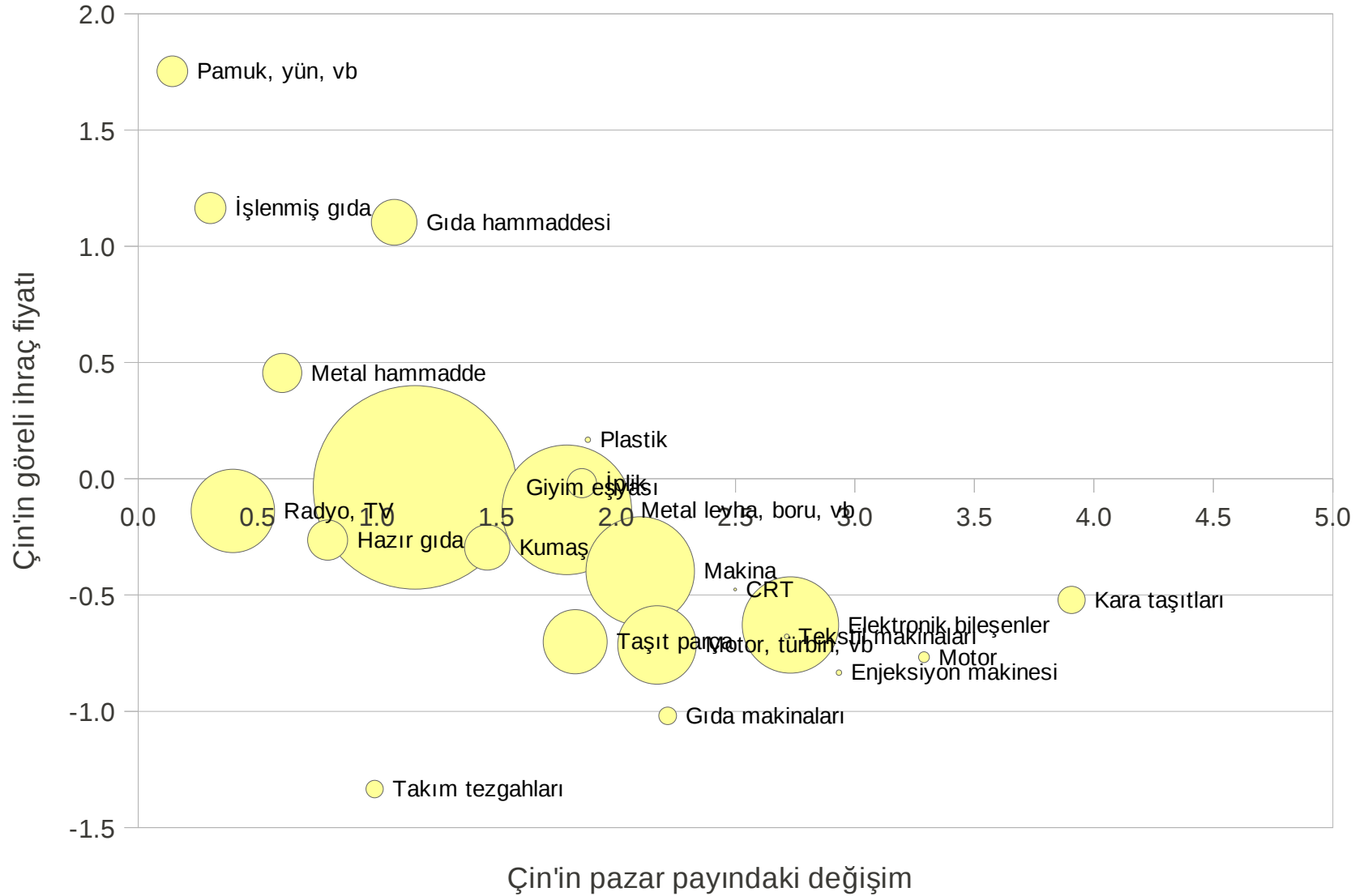
Türkiye'nin konumu - dünya

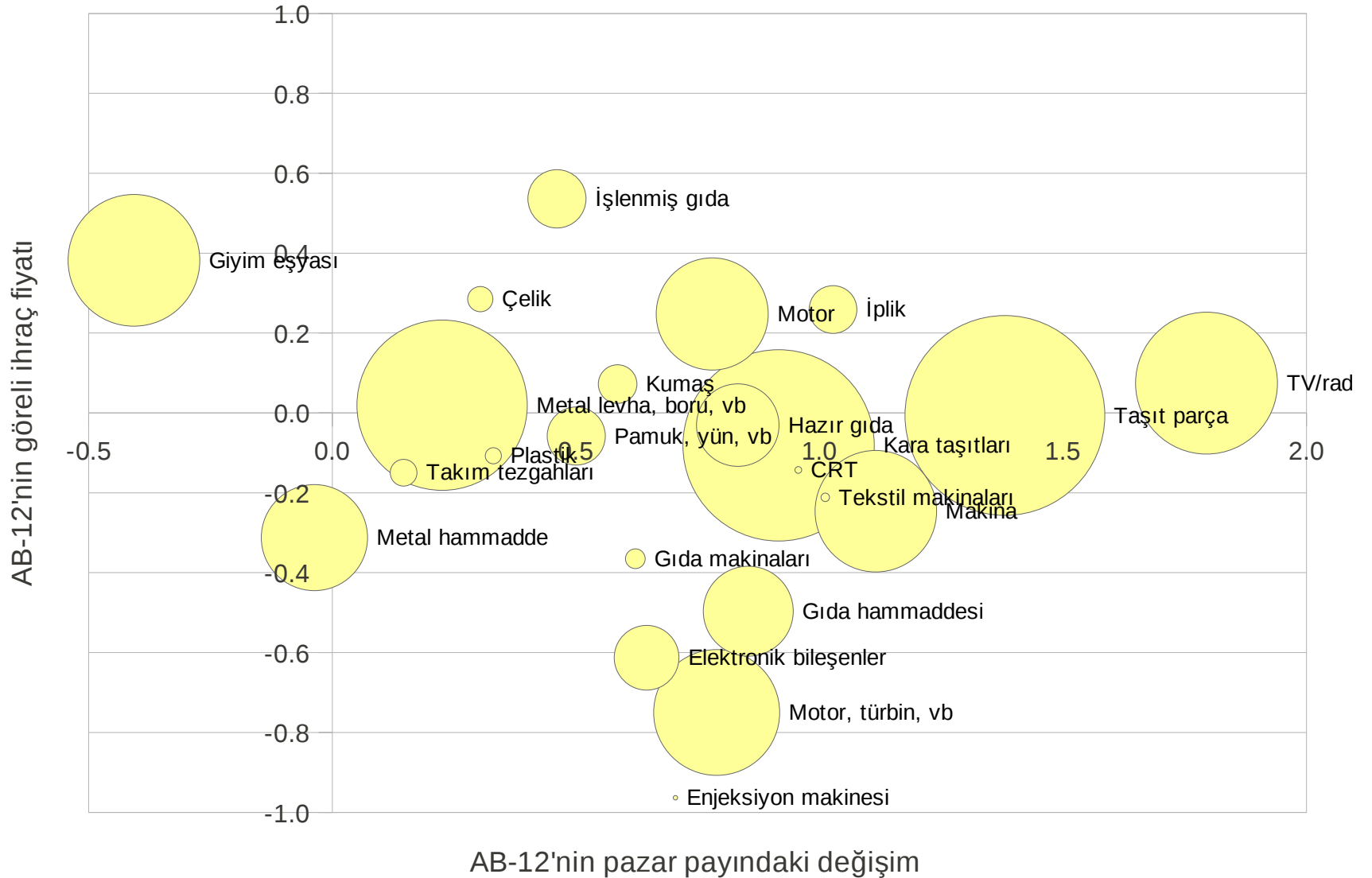
AB-15 pazarı - Türkiye

AB-15 pazarı - Çin

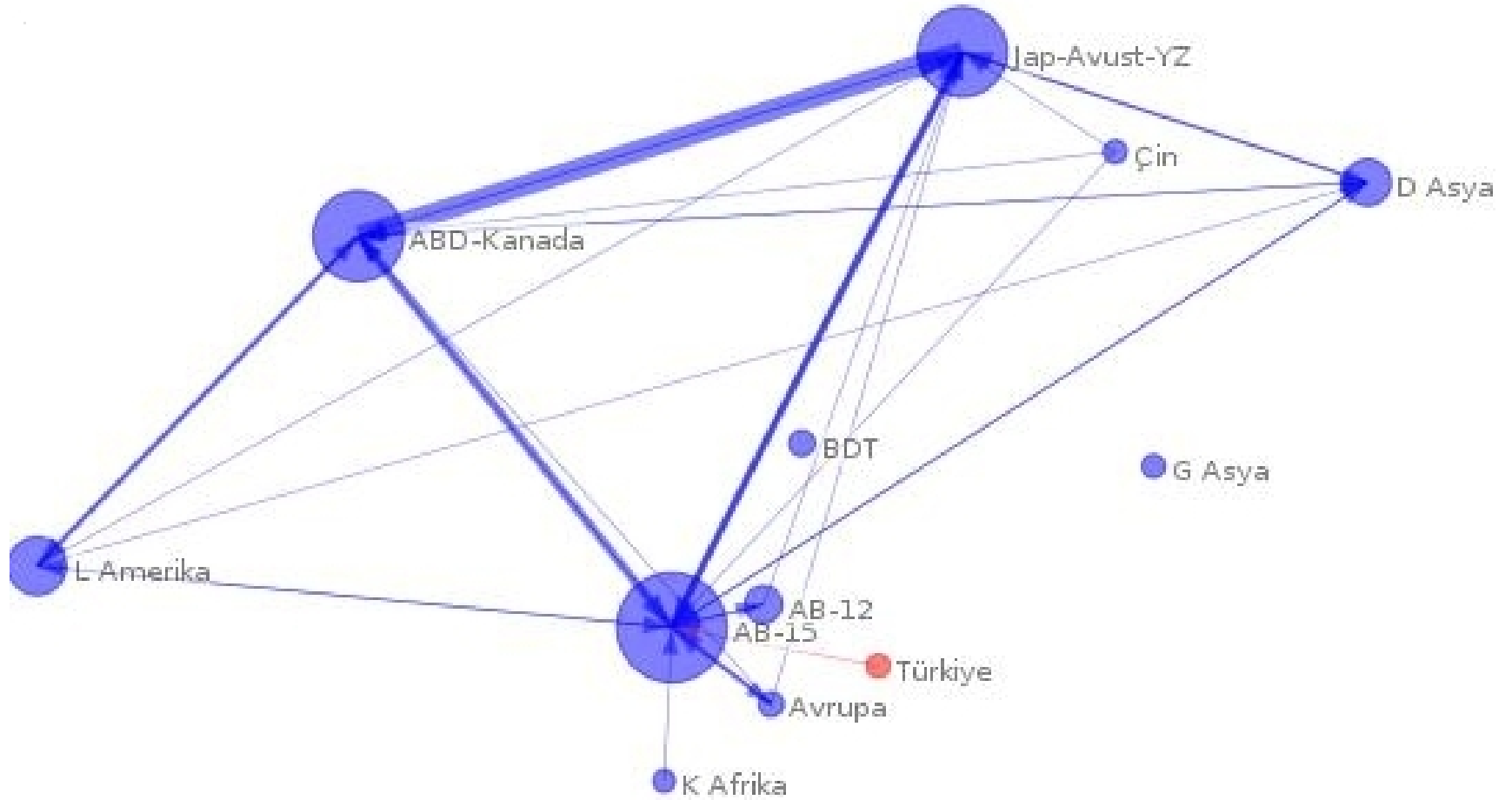
AB-15 pazarı - AB-12

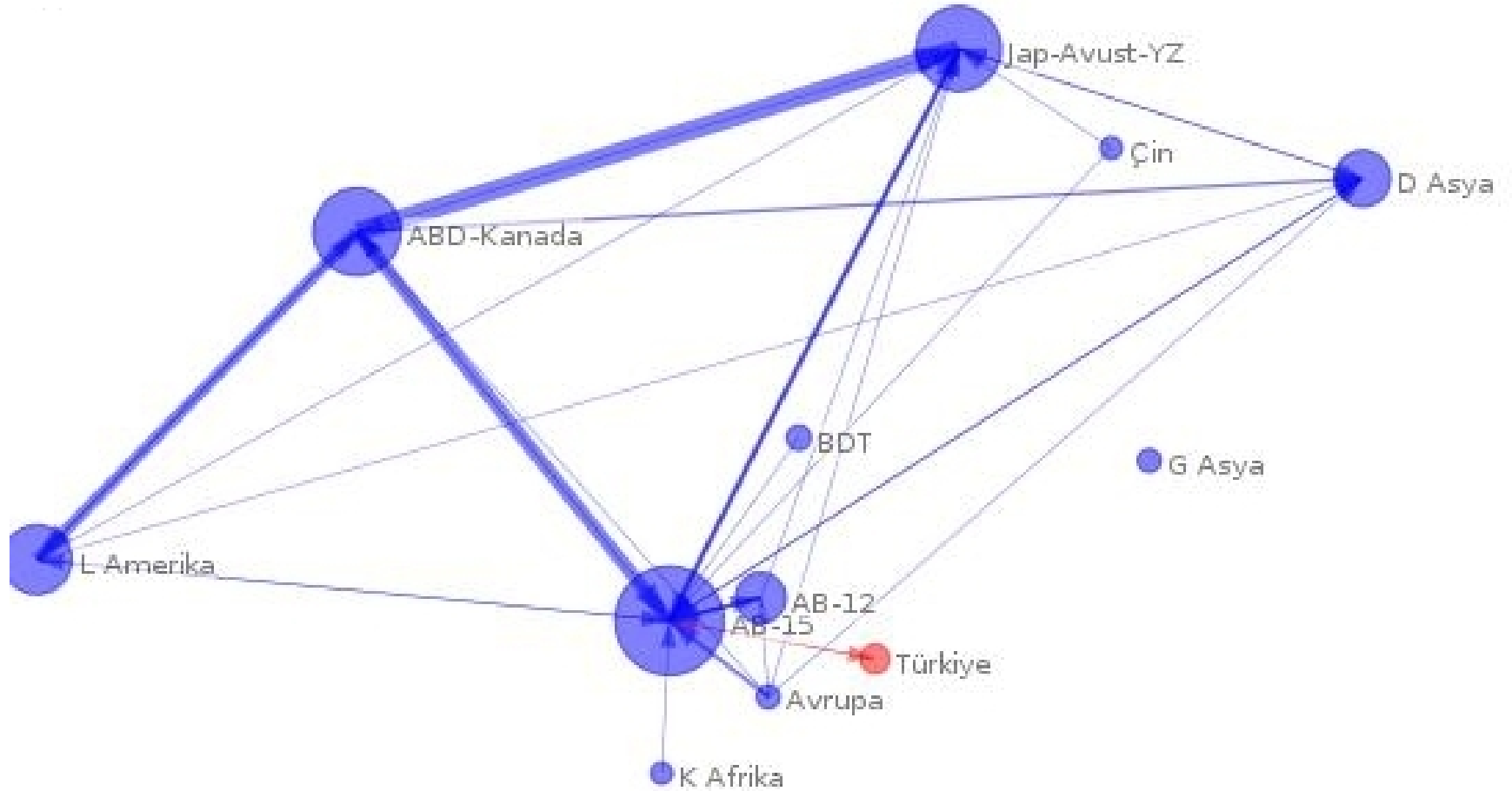
Üretim zincirlerinde dönüşüm

Otomotiv-nihai ürün, 1994

Otomotiv-nihai ürün, 2001

Otomotiv zinciri, ihracat

	Takım tezgah	Yassı çelik	Diğer parça	Oto parça	Motor	Traktör	Otobüs	Kamyon	Oto
Türkiye	0.6	0.1	0.2	0.5	0.2	1.2	6.6	2.5	0.9
AB-12	0.2	0.4	3.0	4.7	5.7	1.1	4.5	1.2	3.2
Diğer Avrupa	-1.5	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	-0.2	0.0	0.0
AB-15	-1.4	0.7	1.8	0.7	4.2	-1.3	-0.9	6.1	-1.2
ABD-Kanada	-1.9	0.1	-6.6	-11.8	-11.4	-4.5	-7.1	-11.1	-3.3
Jap-Avust-YZ	-1.4	-2.8	-2.7	-1.9	-4.0	-1.6	-2.2	-0.8	-0.3
Çin	2.6	6.8	3.4	3.4	2.0	0.7	2.3	1.2	0.3
Doğu Asya	2.2	-1.8	1.0	3.4	3.4	0.2	-3.1	2.8	1.0
Güney Asya	0.1	-0.1	0.6	0.3	0.1	0.5	-0.4	0.1	0.1
Latin Amerika	-0.2	-0.4	-0.2	0.4	-1.0	3.0	1.0	-3.0	-1.2
BDT	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.3	0.3	0.1
Kuzey Afrika	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	36.0	31.6	97.3	358.5	75.0	41.7	10.6	105.6	563.2

Otomotiv zinciri, ithalat

	Takım tezgah	Yassı çelik	Diğer parça	Oto parça	Motor	Traktör	Otobüs	Kamyon	Oto
Türkiye	0.9	1.0	0.6	1.0	2.6	1.1	2.0	0.6	0.6
AB-12	1.1	1.5	2.3	4.0	3.8	7.0	4.3	3.5	2.7
Diğer Avrupa	0.4	0.2	-0.1	0.0	0.0	-0.2	-0.4	0.7	0.2
AB-15	-3.9	6.5	-0.6	1.0	-1.6	-5.7	6.8	1.2	1.7
ABD-Kanada	-6.7	1.4	-6.7	-9.9	-12.8	-12.2	-9.4	-16.7	-13.3
Jap-Avust-YZ	0.1	0.6	-0.2	0.4	0.5	-1.6	0.3	2.2	-0.2
Çin	3.3	-13.2	3.6	1.6	1.2	-0.1	-1.2	0.3	1.5
Doğu Asya	-1.1	-0.2	0.2	0.6	0.6	0.3	-6.1	0.5	0.4
Güney Asya	3.4	0.9	0.9	0.5	0.5	0.3	-0.6	0.1	0.1
Latin Amerika	-0.8	0.7	-1.0	-1.3	-0.9	3.0	1.9	3.1	1.0
BDT	3.1	0.6	1.0	1.9	5.9	7.4	2.2	3.9	5.1
Kuzey Afrika	0.2	0.0	0.0	0.2	0.2	0.7	0.1	0.5	0.3
2008 toplamı (milyar \$)	39.9	35.6	99.7	364.6	75.7	42.3	10.7	106.8	568.5

TV zinciri, ihracat

	Plas enj	Plastik	Elek bil	CRT	TV	Radyo
Türkiye	0.1	0.0	0.0	0.1	-1.5	0.0
AB-12	0.1	-0.2	0.0	1.4	11.4	3.3
Diğer Avrupa	-1.1	0.1	-0.3	0.0	-0.1	0.0
AB-15	1.1	-4.2	-3.8	-23.4	-9.0	2.3
ABD-Kanada	-4.7	-3.4	-9.4	-20.7	-2.8	-1.1
Jap-Avust-YZ	1.1	-1.9	-3.7	-7.1	-8.1	-3.6
Çin	6.4	4.3	9.6	25.8	15.8	6.2
Doğu Asya	-0.3	3.0	2.8	22.6	-9.6	-3.3
Güney Asya	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.0
Latin Amerika	-0.1	-0.3	-0.4	1.0	3.5	-3.8
BDT	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.1
Kuzey Afrika	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	4.5	28.8	462.1	2.3	90.0	18.8

TV zinciri, ithalat

	Plas enj	Plastik	Elek bil	CRT	TV	Radyo
Türkiye	1.4	0.4	0.0	0.9	0.2	0.7
AB-12	2.7	1.9	0.0	-6.1	2.9	2.4
Diğer Avrupa	0.8	-0.5	-0.2	0.0	0.0	0.1
AB-15	-2.5	-6.8	-5.6	-14.4	1.4	2.2
ABD-Kanada	-6.4	-4.1	-7.4	-2.0	2.7	-8.3
Jap-Avust-YZ	0.1	-0.3	-1.5	-0.6	-4.5	0.4
Çin	0.4	8.6	18.0	4.1	0.2	1.4
Doğu Asya	-2.8	0.3	-0.9	4.1	-4.1	-3.7
Güney Asya	3.0	0.4	0.0	6.7	0.5	0.3
Latin Amerika	1.6	-0.3	-2.6	-7.6	-0.8	1.7
BDT	1.5	0.3	0.1	12.2	1.6	2.9
Kuzey Afrika	0.3	0.1	0.0	2.8	-0.1	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	4.9	33.3	557.9	2.3	92.9	19.0

Tekstil/giyim zinciri, ihracat

	Tekstil makina	Pamuk	Pamuk iplik	Pamuk kumaş	Pamuk giyim	Yün	Yünlü iplik	Yünlü kumaş	Yünlü giyim
Türkiye	0.3	0.2	0.3	2.5	0.5	0.2	1.7	0.6	0.8
AB-12	0.5	-0.1	-0.6	0.0	-1.3	2.0	6.6	2.0	-1.6
Diğer Avrupa	-0.3	-0.6	-0.9	-0.1	-0.3	-0.1	-0.1	0.5	0.1
AB-15	-4.1	-2.3	-5.8	-3.1	-0.2	-4.9	-4.1	-3.1	-3.2
ABD-Kanada	-0.4	8.5	-1.6	-3.6	-1.9	-0.3	-0.2	-1.5	-0.7
Jap-Avust-YZ	0.5	-11.1	-0.3	-0.9	-0.3	-5.3	0.7	-3.1	-0.3
Çin	6.2	-1.3	8.1	8.9	12.1	5.2	-1.0	6.3	11.1
Doğu Asya	-0.9	-0.2	-2.6	-2.3	-3.6	-0.2	-3.9	-1.2	-4.6
Güney Asya	0.2	14.3	2.6	0.2	4.3	0.5	0.4	0.0	0.8
Latin Amerika	-0.1	2.2	-0.6	0.4	-4.1	1.7	0.9	-0.4	-0.5
BDT	-0.1	-1.0	0.1	-0.1	-0.3	0.3	0.0	-0.1	-0.2
Kuzey Afrika	0.0	-1.0	-0.5	0.1	-0.3	0.0	0.0	0.1	0.4
2008 toplamı (milyar \$)	11.4	9.2	8.4	24.0	165.7	5.1	3.0	4.4	20.1

Tekstil/giyim zinciri, ithalat

	Tekstil makina	Pamuk	Pamuk iplik	Pamuk kumaş	Pamuk giyim	Yün	Yünlü iplik	Yünlü kumaş	Yünlü giyim
Türkiye	-1.6	2.2	3.8	1.3	0.4	1.2	0.4	2.3	0.3
AB-12	-1.2	-3.6	1.1	0.4	1.5	4.8	1.8	-0.1	0.4
Diğer Avrupa	0.2	-0.7	-0.3	0.8	0.3	-0.3	1.0	0.8	0.6
AB-15	-5.6	-11.0	-6.3	-2.5	7.6	-12.2	7.0	0.1	5.6
ABD-Kanada	-2.7	-1.3	-4.0	-5.3	-7.6	-0.7	0.2	-2.4	-3.3
Jap-Avust-YZ	0.0	-2.6	-2.3	-0.7	-1.9	-2.5	-0.1	-0.4	-4.9
Çin	0.1	27.7	4.3	0.6	0.1	10.1	-3.4	-1.8	0.6
Doğu Asya	-2.4	-10.3	-2.3	3.1	-0.9	-2.8	-7.1	1.4	-0.1
Güney Asya	12.2	5.1	-0.5	-0.5	0.0	1.8	0.1	0.6	0.0
Latin Amerika	-0.5	-4.1	3.3	0.5	-0.3	0.4	-0.1	-0.8	-0.1
BDT	1.1	-1.9	1.1	0.9	0.9	0.0	0.1	-0.4	0.9
Kuzey Afrika	0.5	0.5	2.2	1.4	-0.1	0.1	0.0	0.6	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	11.9	11.9	9.2	25.1	179.1	5.6	3.0	4.5	20.7

Gıda zinciri, ihracat

	Gıda makina	Gıda hammad	İşlemiş gıda	Hazır gıda
Türkiye	0.3	0.1	0.1	0.2
AB-12	0.9	1.4	1.1	1.8
Diğer Avrupa	-0.3	0.2	-0.1	0.2
AB-15	0.3	-0.6	-0.7	0.6
ABD-Kanada	-4.5	-2.2	-0.4	-3.5
Jap-Avust-YZ	-1.3	-1.3	-1.6	-0.3
Çin	2.7	-0.4	-0.5	0.5
Doğu Asya	0.6	-0.6	1.3	-0.3
Güney Asya	0.2	-0.4	0.9	0.1
Latin Amerika	1.3	4.8	1.7	0.5
BDT	0.1	0.1	0.2	0.5
Kuzey Afrika	0.0	0.1	0.1	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	31.9	329.5	114.7	252.7

Gıda zinciri, ithalat

	Gıda makina	Gıda hammad	İşlemiş gıda	Hazır gıda
Türkiye	0.8	0.4	0.5	0.1
AB-12	1.1	1.9	1.3	2.8
Diğer Avrupa	0.3	-0.1	0.3	0.1
AB-15	-2.8	0.6	-0.6	0.1
ABD-Kanada	-2.7	-3.7	-0.4	-2.7
Jap-Avust-YZ	-0.6	-5.9	-1.9	-2.3
Çin	-1.3	3.4	0.3	0.4
Doğu Asya	-1.4	-0.1	0.9	-0.1
Güney Asya	1.3	0.6	0.4	0.1
Latin Amerika	0.5	0.3	0.4	-0.2
BDT	4.4	2.3	-0.7	1.7
Kuzey Afrika	0.4	0.4	-0.5	0.0
2008 toplamı (milyar \$)	32.6	358.6	123.0	260.0

Makina zinciri, ihracat

	Metal hammad	Stand girdi	Motor, türbin vb	Sanayi makina	Tüketici makina
Türkiye	0.0	0.4	0.3	0.2	2.6
AB-12	0.2	0.8	1.4	1.2	5.3
Diğer Avrupa	-1.1	-0.2	-0.8	-0.4	-0.1
AB-15	1.2	-3.7	-3.5	-4.7	-12.6
ABD-Kanada	-0.9	-4.5	-10.5	-5.6	-3.8
Jap-Avust-YZ	-1.4	-1.9	2.9	-1.2	-1.7
Çin	0.1	8.5	6.6	8.2	9.7
Doğu Asya	1.4	0.6	3.7	2.7	0.6
Güney Asya	0.8	0.5	0.2	0.1	0.1
Latin Amerika	1.4	-0.6	0.3	0.3	2.3
BDT	-2.9	0.9	-0.3	0.0	0.2
Kuzey Afrika	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
2008 toplamı (milyar \$)	267.4	636.5	353.5	385.1	49.9

Makina zinciri, ithalat

	Metal hammad	Stand girdi	Motor, türbin vb	Sanayi makina	Tüketici makina
Türkiye	2.4	1.0	-0.3	0.6	0.4
AB-12	0.3	2.9	1.8	0.9	2.0
Diğer Avrupa	-0.1	0.0	0.0	-0.2	0.1
AB-15	-0.9	-1.9	-2.3	-2.2	-3.3
ABD-Kanada	-4.7	-4.6	-5.7	-3.4	-3.3
Jap-Avust-YZ	-1.5	0.0	0.3	-0.3	1.1
Çin	3.4	-1.2	2.0	0.3	-0.2
Doğu Asya	-0.1	1.9	3.1	-0.9	-1.0
Güney Asya	0.6	1.2	0.8	1.3	0.5
Latin Amerika	-0.1	-1.4	-0.1	-0.2	0.2
BDT	0.1	1.6	0.3	3.9	3.0
Kuzey Afrika	0.4	0.4	0.0	0.2	0.5
2008 toplamı (milyar \$)	299.8	666.7	359.4	394.8	50.6

Sonuçlar

Otomotiv, TV, tekstil ve hazır giyim, gıda

- “Olgun” sektörler
- Dünya ticaretindeki pay artmıyor
- Türkiye'nin bu sektörlerdeki payı artıyor

Sonuçlar

Otomotiv

- AB-12, AB-15'den parça ve motor alıyor, motor ve otomobil satıyor
 - L.Amerika/K.Amerika aynı şekilde
- Türkiye AB-15'den parça ve motor alıyor, otomobil satıyor
- Çin parça satmaya başlıyor

Sonuçlar

TV/radyo

- Tüm ülkeler Çin ve Doğu Asya'ya elektronik bileşen satıyor
- Çin ve Doğu Asya CRT satıyor
- Çin, LA, AB ve Doğu Asya TV satıyor

Sonuçlar

Tekstil ve hazır giyim

- Çin'in (ve pamuklu giyimde Güney Asya'nın) payı hemen her aşamada artıyor
- 2000'lerde hazır giyim'de Türkiye'nin AB payı sabit (pamukluda 2005 sonrası kısmi düşüş)
- Fakat...
 - Göreli fiyatlarda artış (yüksek katma değer?)
 - Kumaş ve iplikde pazar payı (kısmen) artıyor
 - AB hala en büyük ve hızlı büyüyen piyasa

Sonuçlar

Gıda

- Pazar paylarında değişim yavaş
- Sadece AB-12 ve Latin Amerika'nın (hazır gıda hariç) pazar payları artıyor
- AB-12 ve BDT'nin ithalat payı artıyor
 - AB-15 hariç gelişmiş ülkelerin ihracat ve ithalat payı azalıyor – demografik değişim?
 - Türkiye'nin ihracat ve ithalat payında çok az artışlar var – BDT ve AB-12 piyasaları fırsat mı?

Sonuçlar

Makina

- Çin metal hammade hariç her alanda ihracat payını hızla arttırıyor
- Nihai üründe AB-12, Doğu Asya ve Türkiye'de pazar payı artan ülkeler
-

Sonuçlar

Türkiye ekonomisinin son 60 yıldaki performansı

- Göreli konumunu korumakta başarılı
- Gelişmiş ülkelerle arasındaki farkı kapatmakta başarısız
 - Türkiye'nin uzmanlaştığı ürünler/sektörler büyüme hızı düşük olan ürünler/sektörler
 - Göreli fiyatları düşük ürünlerde rekabetçi
 - Çevresindeki piyasaların hızlı büyümesi ihracat performansına olumlu katkıda bulunuyor (2001'den sonra)

Sonuçlar

Türkiye'nin dünya ekonomisine eklenme biçimi (üretim zincirlerindeki konumu) mevcut büyüme yapısında bir değişikliğe yol açmıyor

Türkiye her dönem, o döneme özgü teknolojisi standartlaşmış, düşük maliyet temelinde rekabetçi olunabilecek ürünlerde uzmanlaşıyor

Sonuçlar

- **Kara taşıtları** (otomotiv) son dönemde en başarılı olunan üretim zinciri – Avrupa bölgesel üretim zincirine entegrasyon
- **TV** küresel bir üretim zinciri – sistemik aksaklıklar başarının devam etmemesinin önemli bir nedeni
- **Tekstil ve hazır giyimde** Çin'e rağmen (Avrupa'da) başarılı
- **Gıda** üretim zinciri oldukça statik, rekabet avantajı tarımsal üretime dayalı
- **Makina** zincirinde AB-15'e nihai üründe yönelik yapılanma

Teşekkürler

